

André Sande Maribu

Risikokultur i toppfotballkonteksten

En kvalitativ studie av unge talentfulle spilleres opplevelse og kommunikasjon av smerter i fotballen

Masteroppgave i Lektorutdanning i kroppsøving og idrettsfag for trinn 8-13

Veileder: Nils Petter Aspvik

Medveileder: Stig Arve Sæther

Juni 2022

André Sande Maribu

Risikokultur i toppfotballkonteksten

En kvalitativ studie av unge talentfulle spilleres
opplevelse og kommunikasjon av smerter i fotballen

Masteroppgave i Lektorutdanning i kroppsøving og idrettsfag for trinn
8-13

Veileder: Nils Petter Aspvik

Medveileder: Stig Arve Sæther

Juni 2022

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap
Institutt for sosiologi og statsvitenskap

Norwegian University of
Science and Technology

Sammendrag

Hensikten med denne studien var å undersøke unge lovende spilleres opplevelser og erfaringer knyttet til den potensielle risikokulturen som finner sted i toppfotballkonteksten. Studien belyser hvordan normalisering av smerter, kommunikasjon av smerter, generelle forventninger og holdninger og belastningsskader som konsekvens spiller inn i utøvernes idealer, tanker, valg og væremåter.

Studien er designet som en kvalitativ abduktiv studie, kontekstualisert i spillerutviklingssystemet i norsk juniorfotball. Utvalget består av seks informanter fra et av toppakademiene i en norsk eliteserielubb, hvor datamaterialet ble samlet inn fra seks dybdeintervjuer. Dataene ble analysert ved hjelp av både empirinær koding og kategorisering. I tillegg er det benyttet perspektiver fra Michel Foucault og Erving Goffman som en fortolkningsramme i analysearbeidet.

Resultatene viser at samtlige spillere drar/har dratt på trening/kamp med smerter både i akademiet og i tidligere klubber. Kamper prioriteres høyere enn treningsøkter hvor utøverne har en tendens til å justere smerteterskelen. Funnen viser også at relasjon til trener/trenerapparatet har betydning for hva utøverne velger å kommunisere. I tillegg viser resultatene at lagkamerater kan påvirke risikofylt atferd.

Videre påpekes det av utøverne at de ønsker å fremstå som pliktoppfyllende og med en evne til å håndtere en høy treningsbelastning for å ivareta rollen som talentfull. Utøverne vegrer seg til tider for å si ifra om treningssituasjonen deres, og forsøker i stor grad å skjule diskrediterende trekk som smerter. Dette skyldes blant annet lysten til å spille og vise seg frem, og frykten for begrenset spilletid. Det viser seg også at utøverne vier ekstremt stor tillit til treneren og trenerapparatet. Spillerne stiller seg derfor ofte ukritiske og godtar praksisen, også der hvor den står i strid med deres egne idealer og væremåter. Det understrekes derfor at tillit og trygget mellom trener-utøver er en viktig del av arbeidet for å dempe virkningene av risikokulturen.

Til sist peker ikke funnene i en klar retning når det kommer til belastningsskader som konsekvens. Utøverne er klar over de potensielle konsekvensene av valgene de gjør. Likevel har samtlige utøvere en forståelse av at belastningsskader er en del av toppidretten, hvor mye omhandler tilfeldigheter og flaks.

Abstract

The aim of this study was to examine youth promising players and their experiences linked to the risk culture within the context of top football. This study illuminates how normalization of playing through injury and pain, communication of pain, general expectations and attitudes and overuse injuries as a consequence, play a part in the athlete's ideals, thoughts, choices and ways of being.

This study is designed as a qualitative abductive study, contextualized within the player development system in Norwegian junior football. The sample consists of six players from a top academy in one of the major clubs in the Norwegian top division, whereas the data is gathered from six depths-interviews. The data were analysed using both empirical coding and categorization. In addition, perspectives from Michel Foucault and Erving Goffman have been used as an interpretive framework in the analysis work.

The results reveal that all the players go/have gone to training/matches with pain, both in the academy and in previous clubs. Matches are given higher priority than training sessions where athletes tend to adjust the pain threshold. The findings also show that the relationship with the coach/coaching staff is important for what the athletes choose to communicate. In addition, the results show that teammates can influence risky behaviour.

Furthermore, it is pointed out by the players that they want to appear as conscientious and with an ability to handle a high training load to fulfil the role as talented. They sometimes avoid talking about their training situation, and largely try to hide discrediting features such as pain, because of the desire to play and show off, and the fear of limited playtime. It also turns out that the athletes place extremely great trust in the coach and the coaching staff. This leads to players often being uncritical and accepting the practice, even where it is contrary to their own ideals and beliefs. It is therefore emphasized that trust between the coach and the players is an important part of the work to mitigate the effects of the risk culture.

Finally, the findings do not point in a clear direction when it comes to overuse injuries as a consequence. The players are aware of the potential risk and consequences of the choices they make. Nevertheless, all athletes have an understanding that overuse injuries are a part of top sports, where factors like coincidence and luck is being highlighted.

Forord

Takk Trondheim for fem innholdsrike år.

Takk NTNU for kunnskap, utfordringer og mestringsfølelse.

Takk NTNUI for minnerike opplevelser og vennskap.

også

Takk Nils Petter for veiledning og støtte fra start til slutt. Aldri sett så mange røde kommentarer, men det hadde aldri blitt det samme uten deg.

Takk Stig Arve for tips, råd og for inkluderingen i prosjektet ditt.

Takk til spillerne som deltok på intervju.

OGSÅ

Takk familie, venner og kollektiv for motivasjon, latter og glede.

Takk Anna Bianca for at du har troen på meg.

Tusen takk!

André Sande Maribu
07. juni 2022, Trondheim

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	1
Abstract	2
Forord	3
1. Introduksjon	7
1.1 Problemstilling	9
2. Kultur i toppidrettskonteksten	10
3. Teoretisk rammeverk	13
3.1 Michel Foucault	13
3.1.1 Diskursanalyse	13
3.1.2 Makt og disiplin	14
3.2 Erving Goffman	15
3.2.1 Sosiale roller	15
3.2.2 Stigma	16
4. Design og metode	17
4.1 Valg av metode	17
4.2 Min bakgrunn og forforståelse	18
4.3 Utvalg	19
4.4 Datainnsamling	20
4.4.1 Pilotundersøkelse	20
4.4.2 Gjennomføring av intervju	21
4.5 Databehandling	21
4.5.1 Transkripsjon	22
4.5.2 Koding og kategorisering	22
4.6 Studiens kvalitet	23
4.7 Etske hensyn	25
5. Resultat og analyse	27
5.1 Hva er smerte for spilleren?	27
5.1.1 Normalisering av smerte på veien mot toppfotball	28
5.1.2 Trening og kamp – to arenaer med ulik betydning	29
5.2 Utøvernes kommunikasjon av smerter	31
5.2.1 Trener/trenerapparatet – en skjev maktrelasjon	32
5.2.2 Lagkamerater – en kilde til risikofylt atferd?	34
5.2.3 Kulturen – et åpent eller et lukket miljø?	35
5.3 Generelle forventninger og holdninger	37

5.3.1 Selvrealisering	37
5.3.2 Stereotypi – gjør man som alle andre blir man som alle andre	39
5.4 Belastningsskader som konsekvens	41
6. Ulike utøvere - ulike historier.....	44
7. Praktiske implikasjoner	45
8. Avsluttende kommentarer	49
Litteraturliste	53
Vedlegg.....	58

1. Introduksjon

Idrett er en viktig del av kulturen og samfunnet vårt, og har en rekke gunstige implikasjoner når det kommer til både fysisk og psykisk helse (Hanstad, 2011; Ingebrigtsen & Mehus, 2006). Likevel representerer toppidretten en unik situasjon hvor utøvere både bevisst og ubevisst utsetter seg selv for risiko (Parnell & Krusturp, 2017). Dette omhandler blant annet trenere, utøvere og medisinsk personale som forsøker å minimere eller ignorere smerter og skader så mye som mulig (Frey, 1991; Roessler, 2005). Det stilles krav og forventninger, hvor det til tider vil være utfordrende og krevende for utøverne å manøvrere seg frem. Dette gjelder særlig unge utøvere hvor det foregår en modningsprosess både fysisk og mentalt, noe som gjør denne gruppen med utøvere til en spesiell og særegen gruppe (Merkel, 2013).

Innenfor et ferdighets- og prestasjonsutviklingsperspektiv finner man en holdning som tilsier at økt treningsbelastning vil kunne forbedre prestasjonsevne (Pensgaard, Ivarsson, Nilstad, Solstad, & Steffen, 2018). Det stilles høye krav og enorme mengder treningstimer for å hevde seg på toppnivå, hvor det er ytterst få som lykkes. Det samme gjelder for fotballen hvor det stilles høye krav til fysiske, tekniske, taktiske og psykologiske egenskaper hos utøverne. Det forutsettes dermed at utøverne har egenskaper knyttet til utholdenhet, hurtighet, teknikk og spilleforståelse (Junge et al., 2000). En etablert oppfatning som ofte har vært brukt er at det kreves 10000 treningstimer innen man har fylt 20 år for å bli blant de beste på sitt område (Gladwell, 2008; Starkes & Ericsson, 2003). Resultater fra prosjektet *Fotball og talent* viste også at etablerte spillere har en høyere treningsbelastning enn ferske 16-årige aldersbestemte landslagspillere (Sæther & Ingebrigtsen, 2009). I disse timene ligger det ofte mye hard trening, noe som er nødvendig for å oppnå både optimal utvikling og de beste prestasjonene (Richardson, Andersen, & Morris, 2008). Denne type målrettet og systematisk investering av tid og ressurser gjør utøvere på høyt nivå sårbare. En blir opptatt av å få noe igjen i form av seire og rekorder, og man frykter alt som kan ødelegge for karrieren. Det skapes dermed et ensidig fokus på prestasjon og suksess hvor den amerikanske treneren Vince Lombardi oppsummerer «To win isn't everything, it's the only thing» (Durocher & Linn, 2009).

På bakgrunn av dette viser forskning hvordan smerter og skader blir sett på som en forventet konsekvens av det å være med i idretten (Berg, Migliaccio, & Anzini-Varesio, 2014; Roderick, Waddington, & Parker, 2000; Sluis et al., 2017). En kan også trekke frem det faktum at utøvere presser seg gjennom smerter og velger å underrapportere skader (Mayer & Thiel, 2016; Schnell, Mayer, Diehl, Zipfel, & Thiel, 2013; Theberge, 2008). Tatt i betraktning at unge

lovende utøvere verken er fysisk eller mentalt modne, kan gjøre dem mer utsatt for negative konsekvenser som følge av risikofylt atferd (Andrews, 2013).

En åpenbar negativ konsekvens av risikokulturen vil kunne være belastningsskader (Denison, Jones, & Mills, 2019). En betydelig andel av skadene innenfor fotball skyldes belastningsskader (Ekstrand, Hägglund, & Waldén, 2011). Det at belastningsskader oppstår gradvis over tid uten en spesifikk hendelse gjør det vanskelig for utøveren å vurdere symptomene. I tilfeller hvor man justerer treningsbelastningen, samt gir kroppen den nødvendige tiden til restitusjon, vil man kunne være tilbake i aktivitet etter relativt kort tid. Dersom man ignorerer signalene vil symptomene kunne forverre seg og resultere i kroniske plager, og i verste tilfelle, avsluttet idrettskarriere (Bahr, 2009).

De fleste studiene som har sett nærmere på belastningsskader har sett på fenomenet i lys av bio-fysiologiske faktorer, noe som har vært forskningstendensen (Aicale, Tarantino, & Maffulli, 2018; Fischer et al., 2016; Hamill, Palmer, & Van Emmerik, 2012; Visentin & Shan, 2004). De siste årene har det derimot vært en økende interesse for psykologiske og sosiokulturelle faktorer som stressmestring, holdninger, og kommunikasjon og relasjon med trener og signifikante andre (Martin, Johnson, McCall, & Ivarsson, 2021; Pensgaard et al., 2018; Tranaeus, Johnson, Engstrom, Skillgate, & Werner, 2014; van Wilgen & Verhagen, 2012; Wiese-Bjornstal, 2009). Belastningsproblematikken er også vel dokumentert innenfor fotball (Aoki et al., 2010; Dahlström, Backe, Ekberg, Janson, & Timpka, 2012; Ekstrand et al., 2011; Froholdt, Olsen, & Bahr, 2009; Fuller, Dick, Corlette, & Schmalz, 2007a, 2007b; Junge, Rösch, Peterson, Graf-Baumann, & Dvorak, 2002; Le Gall, Carling, & Reilly, 2008; Le Gall et al., 2006). Wiese-Bjornstal (2009) har i den sammenheng utviklet en risikoprofil tilknyttet idrettsskader som taler for at skaderisiko er et komplekst og sammensatt fenomen hvor man må se utøveren i et mer helhetlig perspektiv.

What doesn't kill me makes me stronger (Dannhauser, 2019).

Sitatet ovenfor gjenspeiler noe av temaet i denne masteroppgaven. Sitatet har vært mye brukt opp gjennom tidene i ulike forbindelser, men signaliserer motstandsdyktighet. Innenfor en toppidrettskultur kreves det enorme mengder trening hvor det fort kan bli perioder med for høy belastning over for kort tid, noe som kan resultere i avbrekk fra idretten. Det er påvist høy forekomst av fenomenet i toppidretten både nasjonalt og internasjonalt (Gould, Guinan, Greenleaf, Medbery, & Strickland, 1998). Et eksempel er fra OL i Atlanta i 1996, hvor blant 296 utøvere innenfor 30 ulike idretter var hele 84 utøvere overtrent (Gould, Guinan, Greenleaf,

Medbery, & Peterson, 1999). Et annet eksempel er fra OL i London i 2012 hvor det ble rapportert 346 tilfeller av belastningsskader (Engebretsen et al., 2013). Dette understreker problematikken innenfor toppidretten tydelig, hvor det stadig trengs mer forskning.

1.1 Problemstilling

Flere utøvere opplever og rammes av utilsiktede konsekvenser tilknyttet den potensielle risikokulturen. Det kan dermed ses på som aktuelt i dagens toppidrettskontekst. Men hvordan oppleves virkelig treningshverdagen og kulturen innenfor toppidrettskonteksten? I hvor stor grad ignoreres smerter og kroppens signaler, og hvordan kommuniserer man omkring dette? Har man en oppfatning av at smertene er en del av det å være toppidrettsutøver, hvor de som kommer gjennom nåløyet er et resultat av tilfeldigheter og flaks? Denne typen spørsmål gjør seg gjeldende i min masteroppgave.

Hensikten med denne studien er dermed å belyse hvordan utøvere håndterer, bekrefter og underbygger risikokulturen. Med utgangspunkt i utøvernes egne opplevelser og erfaringer vil jeg trekke frem deres perspektiver med bakgrunn i psykososiale faktorer som normalisering av smerter, kommunikasjon av smerter, generelle forventninger og holdninger og belastningsskader som konsekvens. Det vil dermed være et fokus på indre og ytre forhold knyttet til det å trene med smerter, samt hvordan utøverne kommuniserer omkring disse. Det vil også bli drøftet omkring utøvernes tanker og erfaringer om belastningsskader som konsekvens. I den forbindelse er det utarbeidet følgende problemstilling:

På hvilken måte er ferdighets- og prestasjonsutvikling blant unge talentfulle fotballspillere en potensiell risikokultur?

I forbindelse med problemstillingen vil jeg presentere oppgaven i lys av perspektiver fra Michel Foucault og Erving Goffman. Foucaults perspektiver knyttet til kunnskap, diskurser og makt gir oss en måte å forstå historien, rammene og hvilke muligheter og begrensninger som finner sted for individer. Det blir ofte uttalt at Foucault var en sosiolog på makronivå og dermed opptatt av hvordan diskurser produseres (Aakvaag, 2008). Ved å ta i bruk Goffman, en sosiolog med et større fokus på mikronivå, gir det oss en inngang til hvordan individer realiserer de mulighetene som ligger til rette gjennom sosiale interaksjoner.

2. Kultur i toppidrettskonteksten

Kultur er et vidt og omfattende begrep. Det finnes utallige definisjoner av begrepet med ulike ordlyd, hvor Wyer, Chiu, and Hong (2009) beskriver kultur som følgende:

Culture is a network of knowledge, consisting of learned routines of thinking, feeling, and interacting with other people, as well as a corpus of substantive assertions and ideas about aspects of the world.

Ut fra denne definisjonen vil kultur a) binde mennesker sammen, ofte på bakgrunn av rase, etnisitet og/eller nasjonalitet, b) eksternalisert av symboler, gjenstander, sosiale konstruksjoner og sosiale institusjoner, c) bli brukt som et grunnlag for forståelse og kommunikasjon, d) overført fra generasjoner til generasjoner og e) stadig være i endring som følge av ny kunnskap og utvikling (Wyer et al., 2009). Kultur vil dermed også være avgjørende i en toppidrettskontekst.

Nixon (1994) og Safai (2003) var særlig opptatt med normaliseringen av presset som utøvere måtte gjennomgå i en idrettskontekst. De undersøkte hvorfor utøvere spiller med smerter og skader, noe som ga idretten tilnavnet «en risikokultur».

A culture of risk is described as a set of beliefs that participants are socialized into that encompasses the acceptance of risk, pain, and injury (Nixon, 1994). The emphasis in these beliefs is on the importance of playing while injured and playing through the pain (Jessiman-Perreault & Godley, 2016).

Forskning støtter opp om fenomenet og viser til at utøvere som utsetter seg selv for risiko blir høyt verdsatt (Andreasson, Johansson, & Danielsson, 2018; Atkinson, 2019; Kidder, 2017; Madrigal & Robbins, 2017; Young, 2004). Sett i lys av sosiologien viser forskningen til at risikoen i idretten er historisk produsert og stadig i endring. All sport innehar en viss risiko, men det er tydelig hvordan risikoen øker i takt med den kulturelle underholdningsverdien. Utøvere tilbys en mulighet til å ta del i en rekke potensielt farlige aktiviteter, noe som bidrar i argumentet om at sportskulturen kan ses på som en iscenesatt risikokultur (Elias & Dunning, 1986). En forståelse av hvordan kulturen kommer til uttrykk er når skadede utøvere avstår fra deltakelse og blir dermed sett ned på av andre aktører. I tillegg kan valget om å avstå, ødelegge for utøverens posisjon i klubben. I motsetning vil de utøverne som spiller med smerter og skader bli belønnet (Jessiman-Perreault & Godley, 2016). Smerte er ikke uten videre omstridt ettersom definisjonene av begrepet ikke enkelt lar seg beskrive. En av de vanligste forklaringene er gjengitt av Merskey (2007) og lyder følgende:

An unpleasant sensory and emotional experience associated with actual or potential tissue damage, or described in terms of such damage (Merskey, 2007).

Bruken av ord som følelsesmessig, erfart og assosiert gjør at smerter må ses i lys av kontekst og individ. Det gir dermed en forståelse av at det som beskrives som smerter hos et individ ikke nødvendigvis vil være beskrivende og passende for andre. Det gjør dermed begrepet utfordrende å forholde seg til.

Young (2013) forklarer at idretten skjer i en kulturell kontekst som glorifiserer risiko, smerte og skader. Utøvere sosialiseres inn i et miljø gjennom idrettskulturen hvor en i større grad aksepterer smerter og skader (Parnell & Krustup, 2017). Denne sosialiseringen skjer som et resultat av at foreldre, trenere, lagkamerater og klubber involveres i idretten. Særlig treneren bidrar i utviklingen av en risikokultur gjennom å oppfordre til å spille med smerter og dømme utøvere som velger å si ifra (Jessiman-Perreault & Godley, 2016). Denne kulturelle påvirkningen har bakgrunn i tanken om hva som skal til for å bli blant de beste i sin idrett. Innenfor toppidrett regnes skader og en aksept for smerte som en uunngåelig konsekvens (Weinberg, Vernau, & Horn, 2013). Denne tankegangen har fått sterkt innpass i idretten og blir langt på vei sett på som den normative oppførselen (Kabiri et al., 2021).

Dette har bakgrunn i det Hughes and Coakley (1991) omtaler som de moralske normene som finner sted i idretten. Uttrykk som «det å vinne til enhver pris», «utfordre egne grenser» og «akseptere risiko og spille med smerter» er velkjente fraser som de fleste utøvere har vært utsatt for. Denne holdningen og normaliseringen av det å tåle smerte kommer til uttrykk gjennom idealer og tanker om det maskuline (Markula & Pringle, 2006; Wasylkiw & Clairo, 2016). Det faktum at disse idealene og væremåtene har fått legitimitet får konsekvenser for utøverne på ulike måter. Roderick (2006) viser til hvordan utøvere som ikke klarer å leve opp til disse, står i fare for å kunne bli stemplet som svake. Dette vil igjen kunne true deres karriereutsikter og status som idrettsutøver, noe en ofte ikke er villig til å risikere. Realiteten i toppidretten er at utøvere enkelt kan erstattes av andre utøvere som innehar de «mer» riktige idealene og væremåtene. Likevel viser en studie gjennomført av Gangsø, Aspvik, Mehus, Høigaard, and Sæther (2021) at i en ellers så brutal toppidrettshverdag, opplever og erfarer utøvere fra toppakademiene i Norge en mer justerbar dimensjon knyttet til forventninger og kommunikasjon sammenlignet med de lavest rangerte akademiene. De opplever også et større fokus på helhetlig kvalitet. Videre viser flere studier hvordan idrettsutøvere presser seg gjennom smerter og velger å underrapportere skader (Mayer & Thiel, 2016; Schnell et al., 2013; Theberge, 2008).

Et resultat av dette vil kunne være at utøvere underkommuniserer utfordringer og situasjonen deres. Med begrepet underkommunikasjon menes det at individ velger å la være eller underrapporterer ulik type informasjon. Kommunikasjon blir sett på som et av de viktigste verktøyene innenfor coaching (Culver, 1999) og det kreves derfor et samarbeid mellom utøverne og signifikante andre for å prestere på et høyest mulig nivå. Det bør i denne sammenhengen påpekes at kommunikasjon ikke kun omhandler språklig informasjonsdeling, men også kroppsspråk, atferd og andre ulike typer signaler (Pedersen, Laucella, Miloch, & Fielding, 2007). En åpen og effektiv kommunikasjon mellom blant annet utøver og trener vil kunne skape en trygghet hvor utøvere i høyere grad tørr å ta opp ulike aspekter ved treningshverdagen, som videre gjør det mulig å plukke opp faresignaler tidlig og justere (van Wilgen & Verhagen, 2012).

Et annet insentiv for å kunne håndtere smerter som oppstår er tilknyttet bruk av smertestillende medisiner. Forskning viser at det foregår et høyt forbruk av smertestillende preparater blant fotballspillere (Pedrinelli, Ejnisman, Fagotti, Dvorak, & Tscholl, 2015; Taioli, 2007; P. Tscholl, Feddermann, Junge, & Dvorak, 2009; P. M. Tscholl, Vaso, Weber, & Dvorak, 2015). Idrettsutøverne oppgir at de bruker dette for å forebygge eller lindre smerte, fortsette med idretten til tross for smerte og for å komme raskere tilbake etter skade. Ved å minimere tiden man er borte fra idretten vil utøveren ha større sannsynlighet for å prestere, noe som igjen kan åpne muligheter i form av kontrakter og spill på høyere nivå. Kombinasjonen av høye forventninger og holdninger som nærmest romantiserer smerte, bidrar til at man ikke er villig å gi kroppen den nødvendige restitusjonen (Derman, 2018).

3. Teoretisk rammeverk

Perspektivene til Foucault og Goffman gir oss en teoretisk forståelse av hvorfor utøvere velger som de gjør, til tross for de ulike negative konsekvensene som kan medfølge. Foucault sin diskursanalyse og maktbegrep, kombinert med Goffmans forståelse av sosiale roller og stigma vil være hensiktsmessige analyseverktøy for å få en forståelse av handlingsrommet til utøverne og hvilke rammer som er til stede i idrettskulturen. De kulturelle og sosiale betingelsene som ligger til grunn, sammen med individers valg og handlinger skaper en forståelsesramme som i større grad kan forklare hvorfor utøvere ikke alltid ser en annen løsning enn å gjøre det som er og blir forventet. Med andre ord vil de negative konsekvensene av det å falle utenfor kunne bli sett på som større enn det å strekke seg det lille ekstra for å utfylle den ønskelige rollen.

3.1 Michel Foucault

Michel Foucault blir ofte omtalt som en fransk filosof og sosiolog til tross for at han selv ikke ville kategorisere seg innenfor en spesifikk akademisk retning. Han var særlig opptatt av hvordan ideer og ulike praksiser over tid ble akseptert og sett på som det «normale». I den forbindelse forstod Foucault kunnskap som konstruerte menneskeskapte sannheter. Det vil aldri finnes universell kunnskap som gjelder til enhver tid og i enhver situasjon. Kunnskap vil alltid være i endring, og det som gjør den dominerende er at den praktiseres over lengre tid. Dette styrker igjen troen på at kunnskapen er riktig, men ikke nødvendigvis objektiv eller sann (Denison, Mills, & Konoval, 2017).

3.1.1 Diskursanalyse

I lys av kunnskap mente Foucault at diskurser både begrenser og åpner menneskers forståelse og muligheter. Foucault opererer med begreper som «system of thought» og «rules of information» når han beskriver diskursbegrepet (Gutting, 2005). Videre beskriver han:

In every society the production of discourse is at once controlled, selected, organised and redistributed according to a certain number of procedures, whose role it is to avert its powers and dangers, to cope with its chance events, to evade its ponderous, awesome materiality (Hook, 2007, p. 101).

Det kan dermed tolkes at diskurser fungerer som et tankesett med uskrevne regler og normer som former den sosiale praksisen, og avgjør hva som er akseptabelt og hva som blir sett

på som den «normale» atferden i interaksjonen mellom individer. Denne forståelsen av diskurs gjør at man har vanskeligheter for å bryte med det tradisjonelle tankemønsteret ettersom hvert individ har sin bestemte måte å forstå verden på (Mills, Denison, & Gearity, 2020). Sett i en idrettsdiskurs vil man kunne argumentere for at en toppidrettsutøver skal tåle store mengder treningsbelastning fordi det er denne forståelsen man har av hva det innebærer å være en toppidrettsutøver, samt hvordan man skaper størst og best utvikling.

Idrettsdiskursen har lagt til rette for det Foucault omtaler som klassifiseringer. I forsøket på å skape objektive sannheter om mennesket har vitenskapen utilsiktet opprettet dikotome kategorier. Oftest omtalt er dikotomiene som «bra» kontra «dårlig» som videre har utviklet seg til at man kan omtale «det normale» kontra «det avvikende» (Willcocks, 2006). Denne formen for delingspraksis gjør at mennesker overvåker sin egen atferd og dermed prøver å leve opp til «det normale». På den måten skaper man et skille mellom mennesker hvor de som klarer å leve opp til det forventede blir i større grad sett på som de suksessfulle (Denison & Scott-Thomas, 2011). Innenfor en fotballdiskurs vil man da kunne klassifisere mellom de «enkle» spillerne og de mer «krevende» spillerne. De enkle spillerne vil kunne bli sett på som de pliktoppfyllende og de som gjør det dem får beskjed om, mens de mer krevende spillerne i større grad gir uttrykk for en eller annen smerte eller ubehagelighet som ikke gjør dem i stand til å følge treningsopplegget. Om dette er den riktige måten å forstå og behandle utøvere på kan det stilles spørsmålsteget ved. Likevel skjer denne formen for klassifisering til alle tider som et ubevisst systematiseringsverktøy. Det er derfor viktig at eksempelvis trenere som står i en maktposisjon reflekterer og er klar over konsekvensene av et slikt tankemønster (Mills & Denison, 2018).

3.1.2 Makt og disiplin

Det neste spørsmålet blir hvorfor individer aksepterer praksisen. Foucault sitt svar var makt. Han så på makt som noe flytende og dynamisk. Det er noe som finner sted mellom mennesker, nærmere bestemt i relasjonen mellom individer, heller enn noe en person har eller ikke har. Det vil si at makt i seg selv verken er negativt eller positivt (Hultqvist, 2004). Videre forklarer han hvordan makten kan virke så dyptgripende at individer ubevisst overvåker sin egen atferd for å passe inn i det som blir betraktet som det normale (Mills & Denison, 2018). Eksempelvis kan trenerens tilstedeværelse virke disiplinerende overfor utøverne fordi det gir utøverne en opplevelse av å bli observert. På den måten vil spillerne forsøke å korrigere seg etter de riktige standardene, noe som gir spillerne en indikator på hva som aksepteres, hva man kan forvente

og hva man kan si ifra om og hva en bør tie om. Det som gjør makt komplisert, er at denne formen for moderne makt fungerer så usynlig at individer ikke merker at de former seg etter de gitte standardene (Hultqvist, 2004). Ved å stille seg kritisk til hvordan makt utøves vil man kunne røkke ved normaliteten, men det er problematisk og utfordrende da normalitetens standarder ofte har et solid fundament. Samtalen om diskurser og makt skaper forståelsesrammer for utøverne i den gitte konteksten. Hvordan og hvorfor utøverne velger og handler slik dem gjør kan bedre forstås gjennom Goffmans teoretiske perspektiver.

3.2 Erving Goffman

Goffmans arbeid bygger på ideen om at sosial orden står sentralt i interaksjonen mellom mennesker. Han siterer videre: (Birrell & Donnelly, 2004, p. 51)

My ultimate interest is to develop the study of face-to-face interaction as a naturally bounded, analytically coherent field – a sub-area of sociology (Goffman, 1970).

3.2.1 Sosiale roller

Individer forsøker i stor grad å kontrollere informasjonen en deler for å styre hvilket inntrykk man gir til andre. I interaksjonene handler det derfor om å ikle seg riktig «maske» og vise til forventet atferd slik at man utfyller den spesifikke sosiale rollen. Når man aktivt forsøker å ikle en sosial rolle bruker Goffman, Risvik, and Risvik (1992) begrepet «front-stage». «Front-stage» gjør seg gjeldende når en vet at andre observerer. Hva denne atferden innebærer er situasjonsavhengig og en konsekvens av sosiale og kulturelle normer. Ved å forsøke å handle etter normalitetens standarder, opprettholder man en sosial form for orden, som igjen bidrar til at man passer inn og gjør seg forstått (Birrell & Donnelly, 2004). Det dannes og opprettholdes ulike sosiale roller gjennom menneskers oppfatninger og forventninger knyttet til spesifikke situasjoner. Eksempelvis vil den ettertraktede rollen som «talentfull spiller» innebære gitte standarder som utøvere forsøker å leve opp til. På samme måte vil en utøvers sosiale identitet kunne knyttes til ulike roller alt etter om utøveren lever opp til de forventningene som ligger til grunn.

Sett fra et utøverperspektiv vil utvalget av ønskelige roller være begrenset. Ønsket om en sterk tilknytning til en bestemt type rolle vil kunne minimere individets horisont, noe som gjør det enda viktigere for utøveren å lykkes i den ønskelige rollen. I lys av identitetsoppfattelse vil dermed gode sportslige prestasjoner kunne fungere som en måte å oppnå denne

selvrealiseringen (Brown & Potrac, 2009). Hvilken oppfatning andre har av en og hvilken oppfatning man ønsker å ha av en selv, er betinget av rollene og relasjonene som er tilstede i situasjonen (Goffman et al., 1992). Individene kan med andre ord ikke kkle seg en hvilken som helst rolle til enhver tid. Likevel vil eksempelvis utøvere både bevisst og ubevisst prøve å innfri de forventningene som er knyttet til den ønskelige rollen. I den forbindelse kan det være interessant å nevne at selv om en ikke innfrir alle forventningene knyttet til den ønskelige rollen, er det minst like viktig å kontrollere kjennetegn og unngå å vise tegn som står i motsetning til rollekravene (Goffman, 1997).

3.2.2 Stigma

Dette tar oss videre og kan ses i sammenheng med det Goffman (1997) omtaler som stigma. Stigma viser til noe som oppfattes som annerledes eller ikke står i stil med det forventede og det normale. Goffman (1997) skriver videre:

Such an attribute is a stigma, especially when its discrediting effect is very extensive; sometimes it is also called a failing, a shortcoming, a handicap. It constitutes a special discrepancy between virtual and actual social identity (Goffman, 1997, p. 134).

Stigma kan påvirke et individs egen identitetsoppfattelse, noe som får konsekvenser for hvordan individet ser på seg selv, samt hvordan andre oppfatter ham eller henne. Stigmatisering vil kunne oppstå i alle situasjoner hvor det finnes normer og forventede væremåter (Goffman, 1997). For eksempel vil en utøver kunne stigmatiseres dersom han eller hun viser diskrediterende karakteristikk i form av å droppe kamp eller trening som følge av smerter. Det problematiske ved å oppnå en slik stigmatisering er at utøveren vil kunne miste troverdighet og kredibilitet, som igjen kan gi spilleren en svakere posisjon og/eller andre uheldige attributter (Roderick, 2006).

4. Design og metode

4.1 Valg av metode

Det skilles vanligvis mellom to ulike metoder, kvalitativ og kvantitativ, innenfor forskningstradisjonen. På bakgrunn av de sterke innvendingene metodene har overfor hverandre har det oppstått et forskningsparadigme. Det vanligste argumentet for valg av metode har vært at kvalitative metoder fremhever innsikt og forståelse, mens kvantitative metoder fremhever oversikt og forklaring. I likhet med Kvale, Brinkmann, Anderssen, and Rygge (2015) og Tjora (2017) vil jeg argumentere for at hvilken metode som er å foretrekke er situasjonsavhengig. Begge de metodiske tradisjonene vil kunne ha nyttige bidrag og innspill hvor det vil være formålstjenlig og åpne opp for en bredere diskusjon om hvordan en kan utløse det kunnskapsmessige potensialet i analysen av empirien (Tjora, 2017). Det som er sikkert, er at uansett hvilken forskningstradisjon man plasserer seg innenfor må man reflektere rundt de ulike valgene man tar.

Denne studien er designet som en kvalitativ studie (dybdeintervju) med en kombinasjon av deduktiv og induktiv metode, også kalt abduktiv tilnærming. Vassenden (2018) argumenterer for at abduktiv forskningsstrategi, hvor en forsøker å rekonstruere eksisterende teorier på grunnlag av empiriske anomalier til dem – altså brudd med forventninger – har et produktivt potensial. Den abduktive tilnærmingen lar oss derfor ikke konkludere på samme måte som ved bruk av induktiv metode. Som følge av studiens hensikt så jeg på det som hensiktsmessig å bruke en abduktiv tilnærming da jeg ikke er opptatt av å lete frem «sannheter», men heller være kritisk og stille spørsmål ved praksisen og kaste lys over ulike måter å forstå et fenomen på. Denne studien forsøker å belyse utøvernes opplevelse og erfaring av den potensielle risikokulturen. Det tas dermed sikte på å belyse hvordan risikokulturen kommer til uttrykk gjennom normalisering av smerter og hvordan utøverne kommuniserer omkring dette. Studien vil også ta for seg utøvernes generelle forventninger og holdninger tilknyttet toppidrettskonteksten og hvilke tanker og erfaringer de har tilknyttet belastningsskader. Studien støtter seg på et teoretisk rammeverk knyttet til Foucault og Goffman, men påvirkes av empirien i analysearbeidet.

Studien posisjonerer seg innenfor en sosialkonstruktivistisk forskningstradisjon. Det betyr at studien ønsker å stille seg kritisk og stille spørsmål ved det som ses på som det innlysende og normale. Det blir derfor sentralt å knytte virkelighetsoppfatningen til individene opp mot de sosiale konstruksjonene i den bestemte konteksten (Charmaz, 2014). Studien har

derfor ikke til hensikt å presentere sannheter og finne ut hva som er «riktig» i lys av risikokultur, kommunikasjon av smerter og belastningsskadehåndtering. Formålet er heller å gi individenes opplevelse en stemme for å skape en ny inngang til fenomenet slik at aktører i større grad kan ta reflekterte valg innenfor praksisen.

4.2 Min bakgrunn og forforståelse

Barndommen min bestod av stort sett fotball, enten om det var som spiller, trener for yngre aldersgrupper eller fotball på tven. I en alder av 17 år spilte jeg fotball på tre kamparenaer og gikk på toppidrettslinje, noe som resulterte i opptil 12 økter i uka. Uunngåelig fikk jeg utfordringer med kroppen og flere belastningsskader, noe som satte meg ut av spill i litt over ett år. Gjentatte ganger prøvde jeg å komme tilbake til idretten og nivået, uten hell. Den skamfølelsen som oppstod da jeg gang på gang måtte gi beskjed om at jeg ikke kunne delta på trening og kamp på grunn av skader som jeg ikke kunne forklare sitter fortsatt sterkt i minne. I ettertid har jeg lært kroppen min å kjenne og innser at treningshverdagen min på den tiden var alt annet enn optimal. Per dags dato har jeg funnet gleden igjen med fotball hvor jeg spiller i en studentorganisasjon, og er ansatt som trener og spillerutvikler i en breddeklubb. Alt dette kombinert med at ingen gjennom min oppvekst tok til orde for å snakke om hvordan det er å være en del av en toppidrettskultur, hvilke utfordringer en står over og de ulike negative konsekvenser, har gitt meg en sterk motivasjon for å gjennomføre denne studien. Håpet er å kunne lære så mye som mulig om temaet og bidra til at færre opplever det samme som meg.

Disse erfaringene og opplevelsene er praktiske å ta med seg inn i denne studien da jeg forstår konteksten til informantene og snakker mye av «det samme språket» (Kvale et al., 2015). Likevel vil mitt perspektiv på temaet kunne påvirke mine tolkninger da jeg har et så tett forhold til kulturen og praksisen. På den måten vil det kunne være vanskelig og utfordrende for meg å se opplevelser og erfaringer som ikke reflekterer min forståelse. Ikke fordi jeg ikke ønsker, men fordi min underbevissthet og forforståelse enklere fanger opp det som jeg gjenkjenner meg i (Tjora, 2017). På den måten vil det være urealistisk av meg å tenke at jeg kan opptre «nøytralt» og distansere meg fra min forforståelse. Jeg ser det derfor som nødvendig å gi leseren et innblikk i min bakgrunn og hva jeg tar med meg inn i forskningsprosessen.

4.3 Utvalg

Denne studien ble gjennomført som en del av et større samarbeid mellom Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) og et ungdomsakademi hos et eliteserielag. Kontaktperson fra akademiet er assistent og spillerutvikler i klubben og har vært delaktig i rekruttering av deltakerne. Kriteriet for å være relevant for studien var at deltakerne måtte være spiller i akademiet på det gjeldende tidspunktet. Det ble rekruttert seks utøvere (se tabell 1). Antall informanter som er å foretrekke i en intervjuundersøkelse varierer alt etter hva man ønsker å undersøke, men slik Tjora (2017) påpeker vil man før eller siden oppleve en metning. Det vil si at det ikke synes å komme frem nye momenter i intervjuene.

Nyere intervjuundersøkelser har vist at det ofte er en fordel å ha et mindre antall intervjuer i undersøkelsen, og heller bruke mer tid på forberedelsene og analysene av intervjuene (Kvale et al., 2015). Av de seks utøverne var utvalget: 1) tre som nylig ankom akademiet og 2) tre som har vært i akademiet over en lengre periode. Grunnen til at jeg ønsket utøvere med ulik tid i akademiet handlet om hvordan forventningene til spillerne stod i stil med praksisen, og om ulike sider ved risikokulturen er noe spillerne personlig tar med seg. Alle utøverne hadde over gjennomsnittet sportslige ferdigheter, i henhold til laget de spiller på, på det aktuelle tidspunktet. Dette kalles for et strategisk utvalg og ble gjort på bakgrunn av at informantene av ulike grunner vil kunne uttale seg om det gjeldende temaet på en reflektert måte (Tjora, 2017). Grunnen til at jeg ønsket spillere med over gjennomsnittet sportslige ferdigheter, er fordi disse spillerne vil kunne ha en sterk trang til å presse seg gjennom smerter og underkommunisere, i håp om å bli sett på som en av de beste og ta skrittet videre til toppfotballen. Denne vurderingen ble gjort av assistent og spillerutvikler i klubben på bakgrunn av at han er den som kjenner spillerne best.

Tabell 1: Oversikt over informantene

Noah	G16
Trond	G16
William	G16
Nils	G19
Isak	G19
Ivan	G19

4.4 Datainnsamling

Denne studien benyttet intervju som metode, som er den mest utbredte datainnsamlingsmetoden innenfor kvalitativ forskning (Tjora, 2017). Kvale et al. (2015) indikerer at forskningsintervjuet er en profesjonell samtale som bygger på dagliglivets samtaler. Som sosialkonstruktivist ser jeg på intervjuet som en situasjon hvor både intervjuer og informant sammen skaper kunnskap om fenomener og om oss selv, som videre er basert på vår for forståelse og våre personlige erfaringer og diskurser. Gjennom denne interaksjonen skapes det en felles forståelse som kan åpne for en ny inngang til fenomenet som tas opp. Da jeg selv har erfaring fra temaet vil jeg kunne forstå informantens opplysninger på en annen måte enn en som ikke har samme bakgrunn, noe jeg mener vil kunne bidra til en dypere forståelse. På en annen side vil denne posisjonen medbringe noen etiske utfordringer, samt et spørsmål om studiens kvalitet, noe som vil bli diskutert senere i metodekapittelet (Strauss & Corbin, 1998).

Denne oppgaven tar utgangspunkt i det såkalte dybdeintervjuet hvor jeg som intervjuer ønsker å forstå informantens opplevelser og erfaringer knyttet til et tema, og hvordan informantene reflekterer omkring dette. For å kunne gjøre dette målrettet ble det utviklet en intervjuguide. Intervjuguiden kan utformes på ulike måter, men slik Tjora (2017) argumenterer for, har jeg valgt en struktur med tre faser – oppvarming, refleksjon og avrundning. Disse fasene preges av ulike typer spørsmål knyttet til tema. Min intervjuguide (se vedlegg 1) er delt opp i seks temaer for å skape en oversikt for både informant og intervjuer, samt gode naturlige overganger. Fase to knyttet til refleksjon vil være mest interessant hvor det tas opp temaer som 1) normalisering av smerte, 2), kommunikasjon av smerter, 3) generelle forventninger og holdninger og 4) belastningsskader som konsekvens. Disse ulike temaene skaper en ramme for hva det vil være naturlig å snakke om, men ettersom at spørsmålene er åpne vil det være mulighet for informant å snakke fritt og bredt om temaene. Fordelen med dette er at det åpner opp for en fri samtale og digresjoner fra informantens side. Disse digresjonene kan gi kunnskap som intervjuer ikke har tenkt over, noe som åpner opp for nye forståelser som kan være relevant for forskningsprosjektet (Tjora, 2017).

4.4.1 Pilotundersøkelse

Videre vil det være verdt å merke seg at jeg har gjennomført en pilotundersøkelse med to informanter. Det vil si at jeg har gjennomført en mindre versjon av den opprinnelige studien. Pilotundersøkelser, i denne forbindelse testintervjuer, er et viktig element i et godt

forskningsdesign. Det å gjennomføre en slik test garanterer ikke suksess i hovedstudien, men øker sjansen gjennom at man kan vurdere og gjøre endringer basert på gjennomgang og funn (Van Teijlingen & Hundley, 2002). Testintervjuene varte i ca. 45 minutter og ble gjennomført hjemme hos informantene. Begge intervjuene ble lydinnspilt og transkribert. Det ble brukt samme fremgangsmåte under begge intervjuene hvor jeg følte at samtalen fikk en naturlig flyt. Informantene drev samtalen videre hvor det til tider ikke var nødvendig for meg å stille alle spørsmålene som var formulert. Samtidig oppdaget jeg hvor ulike oppfatninger informantene hadde når det kom til det å trene med smerter, noe som jeg har tatt med meg videre inn i denne forskningsprosessen. På bakgrunn av testintervjuene ble det gjort noen endringer i intervjuguiden. Den største endringen er knyttet til at normaliseringen av det å trene med smerte og kommunikasjon har fått en større plass, på bekostning av belastningsskadetematikken. Denne endringen har også samsvar med det teoretiske rammeverket som først ble trukket inn etter at testintervjuene var gjennomført. I tillegg erfarte jeg at intervju som metode bedre egner seg for temaer som normalisering av smerter og kommunikasjon enn belastningsskadetematikken, da styrken til intervju som metode er å få frem informantenes tanker og opplevelser.

4.4.2 Gjennomføring av intervju

Selve gjennomføringen av intervjuene tilknyttet denne studien foregikk på samme måte som i pilotundersøkelsen. Jeg la til rette for en åpen samtale og brukte kun intervjuguiden som en veileder dersom informanten skulle spore av. Ved å gjøre det på denne måten var det størst sannsynlighet for at stemmen til informanten ble hovedfokus. For å sjekke at jeg hadde fått svar på det jeg trengte hadde jeg kopiert ut guiden i papirformat, hvor jeg underveis i intervjuet krysset av spørsmål og temaer som ble tatt opp. Videre førte den åpne samtalen til at jeg kunne leve meg inn i det informanten fortalte, noe som gjorde det enklere å stille naturlige oppfølgings spørsmål (Kvale et al., 2015).

4.5 Databehandling

Forskningsprosjektet har som tidligere nevnt en abduktiv tilnærming, men hvor de empiriske dataene påvirker analysearbeidet. Derfor har jeg tatt i bruk Tjora (2017) sin SDI-modell, også kalt stegvis-deduktiv induktiv metode. Denne metoden går ut på å arbeide fra rådata til å utvikle

teorier eller konsepter. Det vil si at man først jobber induktivt for deretter deduktivt, hvor man sjekker teorien opp mot empirien. Tjora (2017) argumenterer for at denne metoden lar en jobbe systematisk og empirinært, noe jeg har funnet hensiktsmessig i mitt forskningsprosjekt. Det er i denne sammenhengen viktig å påpeke at modellen er utviklet med et ideal om å ta ut potensialet i den empirien man har generert, noe som gjør at analysearbeidet i startfasen bør være empirinær (Tjora, 2017).

4.5.1 Transkripsjon

Rent konkret startet jeg med datagenerering hvor jeg bearbeidet de empiriske dataene fortløpende. Jeg transkriberte intervjuene samme dag som de ble gjennomført for å ha dem ferskt i minne. Transkripsjoner er oversettelser fra talespråk til skriftspråk. Ved å transkribere blir intervjusamtalene strukturert slik at de er bedre egnet for analyse (Kvale et al., 2015). Selve transkriberingen er likevel ikke uproblematisk. I likhet med Tjora (2017) sine anbefalinger brukte jeg lydopptak og en fullstendig transkribering av intervjuet i etterkant. Dette har bakgrunn i at når man starter å transkribere vet man ikke alltid hva som er de viktige temaene og hva som er hensiktsmessig detaljeringsnivå. Det vil derfor være lurt å være litt mer detaljert enn det man tror er nødvendig. Videre krever transkriberingen en rekke vurderinger og beslutninger underveis. Faktorer som kroppsspråk, stemning, humor og ironi vil være utfordrende å oversette til et skriftlig språk, da disse elementene opptrer som en naturlig del av interaksjonen i intervjuet. Det blir dermed opp til den som transkriberer og prøve å gjengi samtalen så riktig som mulig. En fordel er at det er jeg som både gjennomførte intervjuene og transkripsjonene, men bearbeidingen vil fortsatt være farget av mine fortolkninger og beslutninger som følge av at talt språk og skrevne tekster innebærer forskjellige språklige spill (Kvale et al., 2015). Dette er noe jeg har forsøkt å være bevisst på under hele forskningsprosessen. Transkripsjonene inneholdt nærmere 4 timer med lydopptak og endte opp i over 40 sider analysedata. Analysedata er den behandlede dataen man ender opp med etter bearbeiding av rådataen (Tjora, 2017).

4.5.2 Koding og kategorisering

Den vanligste formen for dataanalyse er å kode intervjuuttalelsene. Koding innebærer å knytte et eller flere nøkkelord til et tekstsegment for å tillate identifisering av en uttalelse. Jeg har valgt

å bruke en åpen koding hvor man bryter ned, undersøker, sammenligner, konseptualiserer og kategoriserer data (Strauss & Corbin, 1990). Målet er å utvikle kategorier som fanger opp informantenes erfaringer. I likhet med Tjora (2017) og SDI-modellen benyttet jeg meg av empirinær koding (se vedlegg 2) for å holde meg tett på empirien og på denne måten peke ut interessante aspekter i analysen. Noen eksempler på kodene er «fokus på utøveren som helhet», «drar på trening med smerter», «høyere terskel for å si ifra ved kamp», «må gjennom en skade for å lære» og «trenerne vet best».

Neste steg i analysearbeidet refererer til kategorisering og utvikling av konsepter. Her lar en det teoretiske få ta større styring hvor en skaper en mer systematisk begrepsdannelse (Kvale et al., 2015; Tjora, 2017). Kategoriseringen (se vedlegg 3) er inspirert av intervjuguiden, men vokste også frem i løpet av analyseprosessen og representerer empirien for forskningsprosjektet. Den empirinære kodingen og det teoretiske rammeverket har dannet utgangspunkt for utviklingen av temaer i analysen og representerer empirien for forskningsprosjektet. Ved å se tilbake på problemstillingen begynte jeg så ved utviklingen av konsepter, hvor jeg til slutt endte opp med fire hovedkategorier, normalisering av smerte, kommunikasjon av smerter, generelle forventninger og holdninger og belastningsskader som konsekvens, noe som stod i stil med intervjuguiden. Hovedkategoriene har underkategorier som tar for seg ulike aspekter og sider innenfor de gjeldende temaene.

4.6 Studiens kvalitet

Tjora (2017) viser til at forskning alltid handler om å skape troverdige resultater gjennom godt begrunnede tolkninger og systematiske analyser av empiriske data. For å kunne skape slike funn må man se nærmere på hva som påvirker studiens kvalitet. Først og fremst må studiens kvalitet vurderes ut fra studiens hensikt og hvilken type studie som gjennomføres. Videre må man ta i betraktning hva jeg som forsker tar med meg av personlige erfaringer og kunnskap inn i studien, samt studiens kontekstuelle plassering (Horsburgh, 2003). Det vil alltid være momenter i forskningen som skaper tilfeldigheter, som videre vil kunne påvirke resultatene og funnene. I forbindelse med studiekvalitet snakker en ofte om kvalitetskriterier som pålitelighet, gyldighet og generaliserbarhet. Pålitelighet omhandler en intern logikk gjennom forskningsprosjektet hvor blant annet forskerens rolle og forkunnskaper ses på som viktige faktorer. Gyldighet handler om en logisk sammenheng mellom studiens utforming og funn, mens generaliserbarhet er knyttet til forskningens relevans utover selve forskningsprosjektet,

og på hvilke områder funnene kan ha en overførbarhet. I tillegg har jeg latt meg inspirere av Richardson (2000) sitt arbeid knyttet til selv-refleksivitet. Gjennom disse begrepene inviteres leseren inn i forskningsprosessen. På den måten vil leseren enklere kunne forstå hvordan jeg har kommet frem til de ulike funnene og resultatene.

For å styrke studiens kvalitet bør man redegjøre for valgene man har tatt underveis i forskningsprosessen. I tillegg må man reflektere over hvorvidt forskningens utforming og design står i samsvar med studiets formål. Det vil derfor være viktig å redegjøre for valg knyttet til datagenereringsmetoder og teoretiske innspill til analysen (Tjora, 2017). I denne studien er det først og fremst detaljert redegjort for forskningsfeltet det forskes på. I tillegg vises og forankres de teoretiske innspillene i annen relevant forskning. Videre fremkommer det en tydelig invitasjon til leseren i henhold til kodingen og kategoriseringen, og hvilke valg som er gjort underveis i prosessen.

Videre vil det være viktig at man som forsker reflekterer rundt forskerrollen og hvordan ens personlige erfaringer, meninger, kunnskaper og holdninger har påvirket resultatene. I den forbindelse vil det kunne stilles spørsmål rundt intervjuforskningens objektivitet. Det ideelle ville vært objektive forskere, men som Gadamer påpeker vil vår forforståelse være avgjørende for hvordan vi tolker og forstår, noe som gjør at man aldri vil kunne oppnå en total objektivitet (Steinsholt & Gurholt, 2010). Som følge av mine erfaringer tilknyttet studiens tema, vil jeg kunne ses på som en «insider». Jeg har kjennskap til konteksten og hvilken innvirkning ulike sosiale krefter kan ha på utøverne. På den måten vil det kunne argumenteres for at en kan oppnå en dypere forståelse og en sensitivitet i forskningen (Suwankhong & Liamputtong, 2015). Dette har gitt meg en innsikt som ellers ville vært vanskelig å få tilgang til, som igjen kan ha styrket datamaterialets troverdighet (Kvale et al., 2015). Likevel må rollen som «insider» ses på med et kritisk blikk hvor en må reflektere omkring ens egne oppfatninger, meninger og perspektiver. Forskerrollen min vil kunne bidra til at jeg tar ting for gitt, som vil kunne resultere i at jeg ikke vil være i stand til å plukke opp viktige detaljer (Suwankhong & Liamputtong, 2015). På bakgrunn av at jeg har en forståelse av hva som er «riktig» tilknyttet belastningshåndtering, kommunikasjon og det å trene med smerter, har jeg til enhver tid i bearbeidingen av datamateriale vært kritisk til min forforståelse.

En annen side tilknyttet studiens kvalitet vil være intervjusituasjonen. Som følge av at jeg ikke hadde en relasjon til noen av informantene måtte jeg raskt bygge opp en tillit og trygghet hos informantene (Tjora, 2017). Dette ble gjort gjennom å dele min bakgrunn, min hensikt med studien, at ærlige svar, uavhengig om det kunne tolkes positivt eller negativt ville

gi verdifull kunnskap, at deres uttalelser ikke på noen som helst måte ville påvirke deres rolle og relasjon med verken meg, universitetet eller klubben og at deltakerne når som helst kunne trekke seg fra studien. Intervjuene ble også gjennomført i Akademiets egne lokaler. På den måten kjente informantene til omgivelsene, noe som ville kunne skape en avslappende atmosfære. En annen ting å bemerke seg er at i en intervjusituasjon vil det være en asymmetri i forventet formalitet, hvor informant i større grad forventer en mer formell samtale med spørsmål og svar enn den intervjueren håper på (Tjora, 2017). Som følge av min forståelse av de ulike temaene og situasjonene som deltakerne ville komme til å reflektere over, var jeg opptatt av å skape en fri samtale hvor informanten i størst mulig grad drev samtalen. Intervjuguiden og min erfaring knyttet til pilotundersøkelsen viste at dette var tilfelle hvor det ikke var nødvendig å verken stille alle de formulerte spørsmålene og følge guiden til punkt og prikke. Det å skape en fri samtale ville også kunne minske risikoen for å styre informanten og samtalen i bestemte retninger, samt produsere ny og verdifull innsikt knyttet til temaene (Kvale et al., 2015).

Et annet viktig trekk ved kvalitativ forskning er at i kvalitative studier gir fortolkningen av funnene grunnlag for overførbarhet, og ikke beskrivelser av mønstre i dataene. Det vil si at det stilles spørsmål knyttet til om funnene i en enkeltstudie kan settes inn i en videre sammenheng og på den måten bidra til en mer generell teoretisk forståelse (Thagaard, 2003). Ettersom forskningen er basert på funn fra et mindre utvalg vil det ikke være mulig å trekke bastante konklusjoner hvordan flertallet av fotballutøvere opplever risikokulturen. Likevel kan det argumenteres for at funnene kan ha en overførbarhet som følge av de spesielle trekkene ved utvalget. Utvalget i dette forskningsprosjektet representerer en spesiell type gruppe individer (unge, satsende fotballspillere), og det vil være tenkelig at også andre både i og utenfor akademiet som er i noenlunde samme situasjoner vil kunne kjenne seg igjen og relatere til forskningens funn (Thagaard, 2003). Tatt dette i betraktning vil denne studien være mer egnet som en døråpner for nye måter og perspektiver å forstå utøveren opplevelse av risikokulturen, samt for videre forskning og analyser, snarere enn direkte målbare sammenligninger.

4.7 Etske hensyn

Forskningsprosjektet ble innvilget godkjenning av Norsk senter for forskningsdata (NSD) i midten av februar 2022 (se vedlegg 4). Deltakerne i studien ble kontaktet gjennom klubbens egne ansvarlige etter samtale med både prosjektleder og veileder. Deltakerne fikk videre

tilsendt et informasjonsskriv knyttet til studien, hvor de fikk beskjed om at samtykke og skriftlig signatur var en forutsetning for deltakelse i prosjektet. Dagen før intervjuet fikk deltakerne en påminnelse, i tilfelle omstendigheter gjorde at tidspunktet ikke skulle passe. Like før intervjuet ble studiens formål gjennomgått, at de når som helst kunne trekke seg fra intervjuet, at all informasjon som ble delt var konfidensiell og at den på ingen som helst måte ville kunne påvirke deltakernes forhold til andre aktører og at funnene ikke ville fremlegges på en måte som gjør at enkeltdeltakere vil kunne gjenkjennes. Det ble derfor ikke innhentet data som muliggjorde en identifisering av deltakerne. Deltakerne har fått tildelt pseudonymer i presentasjon av tabeller og resultater. Til sist fikk alle tilbudet om å lese gjennom transkripsjonen for å oppklare beskrivelser, misforståelser eller feilsitater tilknyttet dem.

5. Resultat og analyse

I denne delen av oppgaven vil jeg presentere resultatene og diskutere disse opp mot den ovennevnte teorien. Ettersom jeg har brukt en abduktiv tematisk analyse har jeg utarbeidet fire hovedkategorier, normalisering av smerte, kommunikasjon av smerter, generelle forventninger og holdninger og belastningsskader som konsekvens, som analysen vil ta utgangspunkt i. Resultatene i form av utøvernes sitater vil bli løpende presentert, hvor de drøftes opp mot toppfotballkonteksten og de teoretiske perspektivene fra Foucault og Goffman. Ved å presentere og drøfte et tema om gangen vil det forhåpentligvis gi oppgaven en mer leservennlighet og sammenheng. Til slutt vil jeg drøfte og reflektere omkring utvalget og praktiske implikasjoner, før jeg kommer med noen avsluttende kommentarer.

5.1 Hva er smerte for spilleren?

Det at idretten utspiller seg i en kulturell kontekst hvor risiko, smerter og skader glorifiseres får konsekvenser for utøverne (Young, 2013). I den sammenheng vil det være hensiktsmessig å se nærmere på hva utøverne legger i betydningen av begrepet smerte. Ettersom definisjonen viser til ens egen opplevelse og erfaring vil smerter kunne variere fra person til person. Informantenes forklaringer støtter opp om dette hvor William forklarer:

«Akkurat hva som er smerter synes jeg er vanskelig å beskrive. Det er jo veldig individuelt hva man betegner som smerte, men for min del tror jeg ikke at jeg tenker over smerte før det er så ille at det hemmer meg på fotballbanen. Så hvis jeg kjenner på noe så tenker jeg ikke noe over det før det når det stadiet.» (William)

Isak støtter opp om dette og forklarer videre at:

«Jeg har jo lært en del om kroppen så jeg baserer smerter på hva jeg vet kan utvikle seg til noe verre. Men jeg har jo ikke opplevd alt som kan oppleves så hvis det er en ny form for smerte eller noe jeg ikke har vært borti før så er det vanskelig å skille mellom hva som kun er midlertidig smerte og hva som er smerter som kan utvikle seg til noe mer.» (Isak)

På en annen side er det flere av informantene som har en tydeligere forståelse av hva som ligger i begrepet smerte hvor Ivan kort beskriver det følgende:

«Smerter for meg er når man har så vondt at man ikke kan gi 100%. Da er det smerte for meg. Hvis man kan gi 100% så vil jeg ikke kalle det for smerte.» (Ivan)

Uavhengig av hva man legger i begrepet viser informantene til at smerter er individuelt. Det kommer likevel tydelig frem at de fleste spillerne har en forståelse av at smerter ikke er noe

man trenger å ta hensyn til med mindre det hemmer en på fotballbanen. Dette kan ses i lys av Foucault sitt syn på diskurs hvor idretten har lagt noen rammer for hvordan utøvere skal opptre og fremstå (Gutting, 2005). Utøvere skal fremstå i tråd med idealet og tankene om det tøffe og maskuline (Markula & Pringle, 2006; Wasylkiw & Clairo, 2016).

Videre kan en vise til at utøverne har vanskelig for å sette ord på hva smerter er, hva som skiller smerter man kan spille med og hva man bør ta hensyn til. Det som da blir avgjørende for deres valg og handlinger er hvilke erfaringer spillerne innehar og hvilken kunnskap de sitter på. Dette skaper utfordringer for særlig unge spillere, ettersom disse er i stor utvikling, har færre erfaringer, enklere påvirkes og innehar mindre kunnskap (Andrews, 2013; Merkel, 2013).

5.1.1 Normalisering av smerte på veien mot toppfotball

Foruten de felles øktene på treningsfeltet, trener flere også styrke, bevegelse og mobilitet opptil flere dager i uka. Funnene avdekker at som et resultat av den høye treningsbelastningen er samtlige spillere innstilt på at de før eller siden vil oppleve smerter i forbindelse med treningen. Videre viser resultatene at samtlige spillere drar eller har dratt på treninger med en eller annen form for smerte både i akademiet og i tidligere klubber. Noah beskriver:

«Hvis man har litt vondt en plass kan man fortsatt dra på trening. Hvis man skal si ifra om hver eneste lille detalj så får man jo nesten ikke trent.» (Noah)

Mens Ivan uttaler:

«Det er mye artigere å dra på trening enn å holde på med andre ting som styrke.» (Ivan)

Dette viser i stor grad hvordan spillerne velger å praktisere når det kommer til smertehåndtering. Det som gjør dette ekstra utfordrende er hvordan forståelsen av diskursen gjør at man har vanskeligheter for å bryte med det tradisjonelle tankemønsteret (Mills et al., 2020). Dette tradisjonelle tankemønsteret knyttet til hva som ligger i idrettsdeltakelsen og hvordan man som utøver skal fremstå er noe av grunnen til at spillerne handler som de gjør. William peker tilbake på hans tidligere trener som hadde følgende forståelse av hva det innebar å drive med toppidrett:

«Han ene treneren min i gamleklubben, som er tidligere profesjonell fotballspiller, sa til meg at han aldri ved noen som helst anledning spilte en fotballkamp uten å kjenne på en eller annen for smerte. Han sa at hvis man skulle stått over en trening eller kamp hver gang han kjente på noe så ville han aldri kunnet spilt. Det er en stund siden jeg ble fortalt det, men det har satt sine spor i og med at jeg fortsatt husker det så godt.» (William)

Mye kan tyde på at utøverne ser på smerter som en naturlig del både på veien mot å bli toppidrettsutøver og det å være en toppidrettsutøver. Videre uttrykker en del av spillerne at de synes det er enkelte som enten tåler litt for lite eller litt for mye før dem gir seg på treningsfeltet. Deres tanker om dette kan knyttes til Goffmans begreper om sosiale roller og stigma. Det vil foreligge en tanke om hvilke egenskaper og kvaliteter som gjør seg gjeldende i rollen som talentfull utøver, og dersom man ikke oppfyller disse står man i fare for å falle utenfor (Goffman et al., 1992). Samtidig har hver enkelt spiller en individuell kapasitet hvor man må ta hensyn og lytte til egen kropp. Spillerne står dermed i et dilemma hvor det finnes argumenter for begge tilfellene. Hos de spillerne som har lett for å gi seg stilles det gjerne spørsmålsteget om de har motivasjonen og kvalitetene som skal til. Det undres også om det er en unnskyldning for svake prestasjoner og ambisjonene til utøveren. På en annen side kan utøveren potensielt forhindre en mer alvorlig og langvarig skade. Blant de spillerne som biter tennene sammen og spiller uavhengig av tilstand peker informantene på som ledere, tøffe, vinnerkaller og en som virkelig ofrer alt for laget. Helt til dem blir skadet. Da blir dem sett på som dumdristige, noe som i seg selv er et interessant funn. Spillernes valg og handlinger kan dermed trekkes i retning av å oppfylle den ønskelige rollen og unngå stigmatisering. Utfordringen her ligger i at utøverne betrakter risikofylt atferd som positiv atferd, frem til utøveren ikke er i stand til å delta. Det kan dermed virke som om idealet er å finne balansen hvor man kan opptre på knivseggen like før man blir skadet, noe som er en vanskelig øvelse.

Det at man som spiller sosialiseres med utgangspunkt i et slikt tankesett skaper forutsetninger for hvordan man som utøver utvikler seg. Foucault viser i denne sammenheng til at kunnskap alltid vil være i endring som følge av at kunnskap er konstruerte menneskeskapte sannheter. Det som derimot gjør den dominerende er at den praktiseres over lengre tid og dermed oppleves som riktig, men ikke nødvendigvis objektiv eller sann (Denison et al., 2017).

5.1.2 Trening og kamp – to arenaer med ulik betydning

På veien mot toppfotballen må utøverne gjennom enorme mengder treningstimer (Richardson et al., 2008). Det er likevel ikke slik at all aktivitet legges lik vekt og betydning. Det som er problematisk, er de tilfellene hvor tanken om det maskuline ubestridt trumfer gjennom. Alle spillerne viser nemlig at man prioriterer kamper, særlig viktige kamper i forbindelse med turneringer og sluttspill, fremfor treninger. Det gjør at en dermed justerer smerteterskelen i slike situasjoner og i større grad vegrer seg for å si ifra. Noah sier at:

«Hvis det er en viktig kamp og man kjenner på litt smerte så tenker jeg at man bør spille. Det er jo for å kunne delta på de viktige kampene at man trener så derfor tenker jeg at det er en lavere terskel for å være med på kamp enn trening hvis man har smerter.» (Noah)

William forklarer nærmere hvorfor man som utøver tenker slikt:

«Det er vanskeligere å kjenne etter selv ved kampsituasjoner. Det handler noe om det konkurranseinstinktet som trer frem og det adrenalinnet som pumper. Særlig under kampen så blir det fort slik at man gjør alt man kan for å vinne og blokkerer ute alt annet som kan hindre det.» (William)

Når det viser seg at utøverne prioriterer kamper annerledes vil det kunne stilles spørsmål om det samme gjelder for treninger. Funnene indikerer at utøverne viser en større variasjon når det kommer til om ulike typer treninger vektlegges og prioriteres høyere enn andre. Noah, William og Nils tydeliggjør at det prioriteres også når det kommer til hvilke type treningsøkter det er snakk om og sier:

«Når det kommer til treninger så syns jeg det er enklere å måtte stå over roligere tekniske økter enn spilløkter. Det er fordi det er kjekkest å være med på spilløktene, og det er enklere å vise seg frem her.» (Noah)

«Hvis det er snakk om rolige treningsøkter og restitusjonsøkter så tar man ingen sjanser. Jeg tror det handler om at slike økter ikke gir det samme som høyintensive spilløkter. Det er noe med adrenalinnet og konkurranseinstinktet som ikke trigges like mye som gjør at man kanskje enklere klarer å tenke mer langsiktig. Man trener jo for å kunne spille kamper.» (William)

«Vi har jo fem treninger i uka hvor onsdagen er den tyngste og den viktigste. Hvis man for eksempel kjenner noe på tirsdagen så kan man få et alternativt opplegg slik at man heller kan delta på onsdagsøkta. Denne treninga er den man får mest ut av og det har vært sagt at dette er den viktigste treningsøkta i løpet av uka. Så hvis man kan være med på tre økter i uka så velger man denne. De andre to har ikke så mye å si.» (Nils)

Trond, Isak og Ivan har derimot en oppfatning av at de ulike type treningsøktene ikke utgjør noen forskjell for hvordan man tenker omkring prioritering og smertehåndtering. Likhetsstrekket ligger utvilsomt i hvor nærliggende treningsøktene ligner på kampsituasjoner. Først og fremst kan det virke som om utøvernes valg og handlinger baseres på tanken om kort kontra langsiktige konsekvenser. Det kan dermed tenkes at utøverne knytter deltakelsen og smerteterskelen til mulig belønning i form av eksempelvis spilletid og hospiteringsmuligheter (Derman, 2018).

Spillerne oppgir at de føler seg generelt flinke til å kjenne etter smerte på treningsfeltet, men at de tøyser grensene når det kommer til kampsituasjoner og enkelte typer treningsøkter. Et tydelig eksempel på dette er i forbindelse med bruken av smertestillende preparater. Tre av seks

informanter oppgir at de bruker/har brukt smertestillende preparater i form av Paracet og Ibux for å kunne delta på kamp. De forklarer bruken gjennom ønsket om å spille og bidra for laget, til tross for at dem er klar over de mulige konsekvensene. Nils forklarer:

«Jeg valgte å bruke det før kamp fordi det var en viktig kamp hvor laget trengte meg. Samtidig så er det jo en arena hvor man får muligheten til å vise seg frem. Det er ikke artig å måtte stå over når alle andre kan spille så da gjør man det som må til for å kunne delta selv om man vet hva konsekvensene kan være.» (Nils)

Dette kan knyttes til det Hughes and Coakley (1991) omtaler som de moralske normene som finner sted i idretten hvor det handler om å «vinne til enhver pris» og «akseptere risiko og spille med smerter». Uavhengig om spillerne har benyttet seg av smertestillende preparater eller ikke oppgir samtlige at de ikke er i like god stand til å tenke konsekvenser ved kampsituasjoner. Alt som betyr noe der og da er å få spille og vist seg frem. Det bidrar til at man ikke er villig til å gi kroppen den nødvendige restitusjonen ettersom deltakelse kan åpne muligheter i form av blant kontrakter og spill på høyere nivå (Derman, 2018). I lys av Foucault ser man her hvordan diskursen kommer til uttrykk og hvordan spillerne praktiserer den «normale» atferden (Gutting, 2005). Samtlige spiller oppgir likevel at trener og støtteapparatet har vært tydelige på at spillerne må gi beskjed dersom en skulle kjenne på en eller annen form for smerte, men mye tyder på at dette ikke praktiseres i like stor grad ved kampsituasjoner. Med bakgrunn i hvordan spillerne uttaler seg om trenerens og støtteapparatets arbeid og holdninger er det mye som tyder på at det aktivt jobbes mot det som har vært sett på som den «normale» atferden. Det faktum at det tilsynelatende ikke fungerer optimalt rundt kampsituasjoner, tar oss videre til hvordan utøverne velger å kommunisere smerter.

5.2 Utøvernes kommunikasjon av smerter

Normaliseringen og håndteringen av smerte kommer til uttrykk gjennom blant annet hvordan utøverne kommuniserer og forholder seg til trener/trenerapparatet, andre medspillere og ikke minst hvordan en oppfatter, tolker og forstår miljøet. I kommende del vil det være rettet et søkelys mot utøvernes kommunikasjon og relasjon med signifikante andre innad i akademiet. Det vil også nevnes tidligere erfaringer knyttet til kommunikasjon med trener i utøvernes respektive breddeklubber.

5.2.1 Trener/trenerapparatet – en skjev maktrelasjon

Det at man sosialiseres inn i et toppidrettsmiljø hvor skader og aksept for smerte blir sett på som en naturlig del av idretten, får konsekvenser for hvordan utøverne kommuniserer smerter med andre sentrale aktører (Weinberg et al., 2013). Først og fremst er det liten tvil om at treneren har stor innflytelse på spillerne, noe utøverne selv bekrefter.

«Jeg gjør det dem sier jeg skal gjøre. En må liksom bare følge planen selv om man kan være uenig. Det er jo treneren som bestemmer og en føler kanskje ikke alltid at en har så mye en skulle ha sagt.» (Ivan)

«Jeg velger stort sett å gi all min tillit til trenerne og apparatet rundt når det kommer til avgjørelser fordi jeg tror dem vet best. Jeg føler vel egentlig ikke at det er så mye jeg skulle ha sagt på den fronten.» (Isak)

Denne forståelsen av hvilken tiltro spillerne legger til treneren skaper ikke bare rammer og ønskelig atferd, men er også med på å styre utøverne sine handlinger. I lys av Foucault kan en vise til maktbegrepet og hvordan den disiplinerer (Mills & Denison, 2018). Spillerne aksepterer trenerens posisjon og stiller seg dermed ofte ukritisk til avgjørelser som blir tatt. Det betyr ikke nødvendigvis at man er enig i alle avgjørelser, men man velger bevisst og ubevisst og godta dem. Det interessante i denne sammenhengen er hvordan diskursen og makten sammen legger til rette for hvordan utøverne former seg etter de gitte standardene (Hultqvist, 2004). Det at spillerne har en så klar og tydelig tillit til treneren gir treneren et stort ansvar når det kommer til hva og hvordan det kommuniseres. På den ene siden kan treneren bidra både bevisst og ubevisst i utviklingen av en risikokultur gjennom å oppfordre til å spille med smerter og nedprioritere de spillerne som sier ifra (Jessiman-Perreault & Godley, 2016). Utøvernes opplevelser og erfaringer fra tidligere breddeklubber gir et ensidig bilde på hvordan treneren bidro i utviklingen av en risikokultur.

«I breddeklubbene jeg var i før jeg kom til akademiet så har jeg blitt oppfordret til å spille. Noen ganger spilte jeg, mens andre ganger hadde jeg og kroppen min ikke noe annet valg enn å stå over.» (Noah)

«Jeg fikk kommentarer som: «Vi trenger deg til å spille kampen» og «Det hadde vært veldig bra hvis du kunne spilt». Det var jo ikke noe tvang, men jeg følte at det ble hintet frem at jeg måtte spille for å få til et godt resultat og ikke svikte laget. Jeg selv fikk en oppfatning av at jeg måtte spille, selv om det gjerne ikke var intensjonen til trener og resten av støtteapparatet.» (Nils)

«Jeg hadde et tilfelle hvor jeg hadde smerter i lysken og ga beskjed til trener at jeg kunne prøve å spille, men jeg visste ikke hvor lurt det egentlig var. Responsen jeg fikk var jeg måtte kjenne på det selv. Jeg følte meg ikke tvunget til å spille, men samtidig følte jeg på en samvittighet hvor jeg følte jeg måtte spille.» (Ivan)

William trekker det enda lenger og viser til:

«Jeg husker særlig en turnering hvor det var et tett kampprogram. Da vi omsider nådde finalen så spurte jeg treneren om det var mulig å kun spille en omgang fordi jeg klarte faktisk ikke å løpe. Da fikk jeg et brutalt nei og fikk beskjed om å bare stå i det. Jeg hadde ikke noe valg og måtte spille. Jeg følte meg veldig hjelpeløs da.» (William)

Ved en slik respons fra treneren når utøvere gir beskjed, er det ikke rart at utøvere mister troen på at det nytter å si ifra. Denne typen opplevelser kan virke oppsiktsvekkende og gir grobunn for underkommunikasjon, ikke bare hos den gjeldende spilleren, men også for de andre utøverne på laget. Som nevnt må det påpekes at disse erfaringene stammer fra tidligere klubber og har ikke vært erfart i akademiet. Disse funnene kan dermed utelukkende ses i sammenheng med Gangsø et al. (2021) sine funn knyttet til hvordan utøvere i høyere rangerte akademi opplever deres talentutviklingsmiljøer, sammenlignet med de lavere rangerte. Det kan og burde dermed stilles spørsmålstegn ved praksisen, da det kan argumenteres for at atferd, holdninger og forventninger som ikke støtter opp om en risikokultur kan fremme prestasjon og talentutvikling. Videre støttes sitatene opp av litteraturen på området som også viser at utøvere velger å la være å si ifra, og underrapportere smerter og skader (Mayer & Thiel, 2016; Schnell et al., 2013; Theberge, 2008). Ved å ta i bruk Foucault sitt syn på makt kan man forklare hvorfor utøvere velger å akseptere praksisen som videre er med på å utvikle en risikokultur. Trenerens ord og tilstedeværelse vil virke disiplinerende og gir dermed spillerne en indikator på hva som aksepteres, hva man kan si ifra om og hva en bør tie om (Hultqvist, 2004).

Når det er sagt vil kommunikasjonen mellom utøveren og treneren alltid være et sentralt tema hvor det kreves et samarbeid for at utøveren skal kunne yte sitt maksimale og prestere på et høyest mulig nivå (Culver, 1999). Derfor vil det være viktig med en åpen og konstruktiv kommunikasjon mellom utøver og trener slik at en kan skape en trygghet hos utøverne. Dette kan bidra til at utøverne i større grad tørr å gi beskjed om ulike aspekter ved treningshverdagen, som igjen kan fordre til en bedre utvikling (van Wilgen & Verhagen, 2012). Et eksempel på denne type samarbeid beskrives av Isak:

«For min del så har skaden gjort at jeg har fått en veldig nær relasjon med hvert fall fysioterapeut. Når man tilbringer tid sammen en person på tomannshånd så lærer man hverandre å kjenne og man blir tryggere og mer komfortabel. Jeg synes det er mye enklere å gi beskjed til fysioterapeut nå når jeg kjenner ham så godt enn tidligere.» (Isak)

Her er det tydelig hvordan Isak har bygget en tett relasjon med fysioterapeuten, og hvordan dette påvirker kommunikasjonen mellom dem. Gjennom en gjensidig tillit har de sammen skapt en tro på at partene vil hverandres beste. Ved å vise til Foucault kan man derfor argumentere

for at Isak og fysioterapeuten sammen har skapt en felles forståelse, diskurs, som igjen har endret synet på hva som blir betraktet som den «normale» atferd (Hook, 2007).

5.2.2 Lagkamerater – en kilde til risikofylt atferd?

Det er likevel ikke bare kommunikasjonen og relasjonen mellom utøveren og trener/trenerapparatet som påvirker hvordan utøverne forholder seg til smerter. Blant de signifikante andre som påvirker utøverne spiller lagkamerater en sentral rolle knyttet til utøvernes valg og væremåter. Utøvere som velger å avstå fra deltakelse kan risikere å bli sett ned på av blant annet lagkamerater, som videre kan ødelegge for utøverens posisjon i klubben (Jessiman-Perreault & Godley, 2016). Dette beskrives av både Noah, William og Nils:

«Lagkameratene vet jo ikke hvordan du føler, og de vil jo gjerne at du bidrar i laget. Man har fått høre det både på trening og kamp. Det starter jo med litt sånn tøys og tull hvor man kan bli kalt for kjeks og porselen og den type ting. Man forstår jo at det ikke ligger noe vondt bak det, men det hintes jo veldig om at man helst burde være med.» (Noah)

«Det slenges jo kommentarer om at laget trenger en og at det bare er å løpe det av seg. Da får man automatisk mer motivasjon for å stå i det og fullføre.» (William)

«Det gikk kommentarer som «Du blir klar du» og «Du spiller jo på lørdag ja». Man vil jo ikke svikte laget og lagkameratene sine så da stiller man opp.» (Nils)

Dette kan argumenteres for å være en forståelse for hvordan risikokulturen kommer til uttrykk. Ikke nok med at det å avstå fra trening eller kamp kan svekke ens posisjon i laget. Det kan også tyde på at lagkamerater kan øke smerteterskelen og motivere utøvere til å presse seg gjennom smerter. En kan trekke frem at fellesnevneren for responsen til lagkamerater går gjennom tilsynelatende ufarlige småkommentarer, men denne type respons kan likevel ha stor betydning for utøveren selv. Dette kan kobles opp mot Goffmans perspektiv tilknyttet stigma (Goffman, 1997). Først og fremst vil stigma påvirke et individs egen identitetsoppfattelse og hvordan individet ser på seg selv, noe som kan føre til en skamfølelse og mindreverd dersom en ikke kan delta på lik linje med alle andre. Videre vil stigmaet påvirke hvordan andre oppfatter utøveren, noe som kan resultere i at utøveren vil kunne miste troverdighet og kredibilitet (Roderick, 2006). I frykt for dette vil det kunne være økt sjanse for at utøveren det gjelder ser på konsekvensene av å avstå som verre enn konsekvensene ved å presse seg gjennom og delta. Sett i et langsiktig perspektiv med læring, utvikling og utøverens forståelse av toppfotballkonteksten i fokus, vil dette kunne ses på som ugunstig. Det som gjør stigma gjeldende og gir det en tyngde er knyttet til at stigmatisering vil kunne oppstå i alle situasjoner

hvor det finnes normer og forventede væremåter. På den måten ser man hvordan diskursen har lagt til rette for hva som blir sett på som «normalt» og hva som oppfattes som annerledes og diskrediterende karakteristikk (Goffman, 1997; Hook, 2007).

5.2.3 Kulturen – et åpent eller et lukket miljø?

Når det viser seg at utøvere velger å underrapportere smerter og skader (Mayer & Thiel, 2016; Schnell et al., 2013; Theberge, 2008), vil en annen sentral faktor tilknyttet dette være hvordan utøverne opplever og erfarer miljøet de er en del av. På tross av en fremtredende risikokultur vil det kunne være store miljømessige forskjeller i de ulike klubbene knyttet til hvordan en behandler og håndterer smertesituasjoner. Samtlige spillere oppsummerer miljøet i akademiet slik:

«Jeg syns at kulturen vi har i laget og i garderoben er åpen hvor man enkelt kan snakke om slike ting. Det er liksom en grei stemning rundt det temaet hvor kanskje andre medspillere også kjenner seg igjen.» (Nils)

«Hvis jeg gir beskjed om at jeg kjenner på noe så sjekker dem det og finner ut hva som må gjøres, enten om det er snakk om MR eller annen behandling. Så alt i alt så føler jeg det er en fin ordning hvor det er en lav terskel for å si ifra og at det mottas på en god måte.» (Trond)

«Fysioterapeuten sjekker det opp med engang og det mottas veldig greit. Man får et inntrykk av at dem vil det beste for oss, noe som gjør at det føles trygt og greit å gi beskjed om ting når man kjenner på noe. Her er de veldig tydelige på at man må gi beskjed dersom man føler på noe.» (William)

Det gis dermed uttrykk for at det er et åpent miljø hvor en aksepterer og respekterer hverandre, noe som er essensielt for å oppnå både optimal utvikling og de beste prestasjonene (Richardson et al., 2008). På en annen side viser noen av utøverne at man ved enkelte tilfeller ikke føler det er greit å snakke om åpent om smerter. Både Noah og Ivan viser til om man kan snakke åpent om en type smerte eller skade kommer an på hvordan den har skjedd og oppstått. Dersom en har gjort noe dumt på fritiden er terskelen veldig høy for å si ifra og prate om. Denne typen atferd viser betydningen av de sosiale rollene. For å ha en maksimal utvikling kreves det en like stor innsats både på og utenfor banen noe spillerne er klar over. Dersom man har gjort noe på fritiden som gjør at man opplever smerter på treningsfeltet vil dette kunne stå i kontrast med hva som ligger i den ønskelige sosiale rollen spillerne forsøker å leve opp til (Goffman et al., 1992).

I forbindelse med hvor høy eller lav terskel man har for å si ifra, uttaler utøverne at det også avhenger av hvilken type smerte man kjenner og føler på, hvordan en har prestert, og hvor ofte en har gitt beskjed tidligere. I forbindelse med hvilken type smerte en kjenner på uttaler William:

«Det kommer veldig an på hva jeg kjenner, og hvilken type smerte det er snakk om. De gangene jeg selv mener det er snakk om en ubetydelig smerte så tenker jeg ikke over konsekvenser. Hvis jeg mener det er noe som kan utvikle seg til noe mer så tenker jeg over hva som kan skje videre. Jeg tenker også mye mer over konsekvenser hvis det er smerter som er gjenkjennelige og som har satt meg ut av spill tidligere.» (William)

Isak gjør det tydelig at man har en høyere terskel for å si ifra dersom man har prestert under hva man kan forvente i frykt for at det skal virke som en unnskyldning, mens Noah viser til at man får en høyere terskel for å si ifra dersom man ofte over kort tid ikke har kunnet deltatt på feltet gjennom uttalelsen:

«Hvis man gjentatte ganger over en kortere periode må si at man ikke kan delta på trening så føler man litt skam over det. De første gangene man sier ifra så går det fint, men man har jo ikke lyst til å alltid være den som ikke kan trene.» (Noah)

Alle disse faktorene påvirkes av hvordan utøveren opplever og erfarer miljøet gjennom interaksjonene som skjer mellom individene og på feltet. Det talte språket, kroppsspråk, atferd og andre ulike typer signaler oppfattes og tolkes ulikt, og bidrar til hvordan utøvere tenker og føler (Pedersen et al., 2007). Utøvernes terskel for å si ifra påvirkes derfor av både diskursen, makten, den ønskelige rollen og stigma (Denison & Scott-Thomas, 2011; Goffman, 1970, 1997; Hook, 2007; Hultqvist, 2004). Konsekvensene av dette vil kunne være at utøvere i større grad prøver å skjule diskrediterende karakteristikk og tegn på smerter.

Til tross for at det beskrives et åpent miljø med stor takhøyde og en oppfordring fra trenerapparatet om å gi beskjed, kan det se ut som arbeidet ikke når sitt fulle potensiale. Alle spillerne kommer fra flere års erfaringer fra breddeklubber hvor det vises til en ulik oppfatning og praksis, som i stor grad kan ha påvirket utøvernes syn og forståelse. Som Foucault nevner, vil kunnskap og praksis virke dominerende fordi den praktiseres over lengre tid (Denison et al., 2017). Et skritt i riktig retning vil derfor kunne være å skape forutsigbarhet i utviklingsprosessen, samt å legge til rette for en åpen toveisdialog mellom treneren/trenerapparatet og utøverne.

5.3 Generelle forventninger og holdninger

Som jeg tidligere har påpekt er en sentral del av den potensielle risikokulturen normalisering og glorifisering av smerter og hvordan en kommuniserer omkring dette med andre aktører. En annen viktig del, er hvordan en tenker selv omkring temaet og hvilke tanker som dominerer. Normalisering og kommunikasjon av smerter handler også om forventninger og holdninger, men her vil jeg ta et skritt tilbake og se nærmere på deres tanker bak idrettsdeltakelsen og hva som driver utøverne.

5.3.1 Selvrealisering

Det sies at det kreves 10000 treningstimer innen man har fylt 20 år for å bli blant de beste på sitt område (Gladwell, 2008; Starkes & Ericsson, 2003). Etersom det ligger mye hard trening blant disse timene, vil man trolig før eller siden oppleve en eller annen form for smerte. Samtlige spillere påpeker at en må trene mye og riktig. Noah tar det enda lenger og beskriver hvordan han tenker når det kommer til hva som kreves:

«Det å trene mer enn resten. Det å skille seg ut fra resten av gruppa. Du må ha en vilje og disiplin hvor du ikke kan tenke at du kan sluntre unna en dag her og der. Man vil jo alltid være med på alt fordi det er jo på treningsfeltet man utvikler seg mest som spiller. Skader og smerter vil jo alltid skje, men hvis man skal bli best har man rett og slett ikke råd til å være for mye borte.» (Noah)

Noahs forklaring støtter opp om forståelsen innenfor et ferdighets- og prestasjonsutviklingsperspektiv, hvor man finner en holdning som tilsier at økt treningsbelastning vil kunne forbedre prestasjonsevne (Pensgaard et al., 2018). Et interessant funn i tilknytning til spillernes uttalelse om at det kreves mye, men også riktig trening for å nå toppen, er at samtlige spillere drar eller har dratt på trening med en eller annen form for smerte. Når en videre kan vise til hva spillerne legger i begrepet smerte er det tydelig at det å dra på trening med smerte ikke vil kunne ses i samsvar med det å trene riktig. På den måten står utøvernes ord om hva som kreves for å bli best imot deres faktiske handlinger og valg. Noe av grunnen til dette vil jeg argumentere for kan forklares gjennom Goffmans perspektiver knyttet til sosiale roller. «Front-stage» begrepet brukes i forbindelse med når individer aktivt forsøker å ikle seg en sosial rolle. I denne sammenhengen vil utøverne kunne forsøke å fremstille seg selv som vitende toppidrettsutøvere med kunnskap omkring hvordan en bør trene. Det handler ikke om at utøverne bevisst ikke forteller den faktiske omverdenen, men snarere om at diskursen og makten virker så dyptgripende at utøverne selv ikke merker det. På den måten blir

utfordringen overfor utøverne selv, men også trenerapparatet, vanskelig ettersom problematikken enkelt kan gli under radaren.

I en idrettskultur skjer det en informasjonsdeling gjennom det talte språket, kroppsspråk, atferd og andre ulike typer signaler som oppfattes og tolkes individuelt (Pedersen et al., 2007). Dette skaper normer, verdier og holdninger som spillerne innretter seg etter. Dette kommer til synet i deres måte å håndtere smerter på, men også hvordan de ønsker, velger og føler de må fremstå. I en toppidrettskultur kreves det enorme treningsmengder for å bryte gjennom som en av de beste (Gladwell, 2008; Starkes & Ericsson, 2003). Likevel viser forskning at treningsmengde spiller en mindre rolle når man først har blitt god på et område hvor det heller er andre faktorer som utgjør en forskjell (Abbott & Collins, 2004; Macnamara & Maitra, 2019). Dermed kan det stilles spørsmål rundt hvor mye spillerne har igjen for treningsmengden, samt det og til tider presse seg gjennom smerter så mye som dem gjør. Nettopp hvorfor dem velger dette har vært diskutert tidligere, men det er likevel spennende å se nærmere på hvilken holdning og innstilling utøverne har overfor treningen. Mye kan tyde på at man sosialiseres inn i en risikokultur, og videre er med på å bekrefte denne ved sin atferd og deltakelse. Likevel kan man stille spørsmål rundt i hvor stor grad den potensielle risikokulturen har utspring fra treneren/trenerapparatet eller utøverne selv.

Funnene fra prosjektet viser at samtlige spillere mener at det kreves en høy treningsbelastning for å bli blant de beste. På en annen side vises det til at utøverne hadde ulike forventninger til hva det innebar å være en del av akademiet. Isak, William og Noah forteller at:

«Jeg forventet at det skulle bli mye trening, et apparat med høy kompetanse og at man kunne lære av både trenerne og medspillerne sine.» (Isak)

«Først og fremst hadde jeg en forventning om spilletid ettersom det aldri var et problem i gamleklubben.» (William)

«Jeg hadde en forventning om at det skulle være en bra lærings- og utviklingsarena, hvor de tar deg på alvor og at de ønsker at du skal lykkes med ditt.» (Noah)

Disse holdningene og forventningene viser en oppklarende tanke om positive innstillinger overfor akademiet med en grunntanke om personlig utvikling. En kan argumentere for at spillerne virker uredde og ser på denne muligheten til å ta et karrieresteg videre. På en annen side viser funnene at utøverne har en annen mentalitet og holdning når det kommer til hva dem tror akademiet forventer av dem. Ivan og Trond uttaler følgende:

«Jeg tror dem forventer spillere som alltid gir 100% og ikke har enkelte dager og økter hvor dem slakker ned. Videre tror jeg dem ser etter spillere som ofrer seg for laget og gjør det en kan for at laget skal lykkes.» (Ivan)

«Jeg tror dem forventer en x-faktor, noe man er ekstremt god til slik at man skiller seg ut.» (Trond)

Gjennom disse uttalelsene kan man argumentere for at spillerne har en tanke om at det stilles høye krav hvor det ikke er rom for å yte mindre enn hva man kan forvente, og at det kreves det lille ekstra. Dette er interessant med tanke på deres belastningshåndtering og dermed deres prioriteringer. Funnene viser at spillerne er opptatt av å følge treningsopplegget ettersom dem mener at dette er den riktige veien for å oppnå størst og best mulig utvikling. Dette kan en tolke i retning av at spillere som ikke er i stand til å gjennomføre vil kunne føle utilstrekkelighet. Noah forklarer som tidligere nevnt at det oppstår en skamfølelse hvis man gjentatte ganger over en kortere periode må gi beskjed at man ikke kan delta. Dette kan bidra til å endre hvordan disse utøverne ser på seg selv og sin sosiale identitet (Birrell & Donnelly, 2004). Det kan enkelt tenkes at tanken som «når alle andre klarer det, så bør man selv også klare det» blir og gjør seg gjeldende. Dermed er det kortere vei for å heller tie om utfordringene sine, og la andre anta at det var lysten til å spille som fikk glasset til å renne over (Manley, Roderick, & Parker, 2016). Dette har bakgrunn i toppidrettskonteksten hvor det ses på som mer formålstjenlig å demonstrere en iver etter deltakelse, heller enn å dele informasjon som tilsier at man ikke klarer å overholde kravene og forventningene til treningsmengde (Roderick, 2006).

5.3.2 Stereotypi – gjør man som alle andre blir man som alle andre

Som et resultat av diskursen, de sosiale rollene og rammene for interaksjonene ligger det uskrevne regler for utøvernes handlingsrom. Funnene viser at utøverne ser på det som ønskelig å kunne følge den opplagte treningsplanen og være i stand til å delta på lik linje med resten av spillerne. Likevel kommer det frem at flere av spillerne har en holdning om «gjør man som alle andre blir man som alle andre». Dermed uttrykkes det at det ikke er godt nok å gjøre som alle andre dersom man har et ønske om å bli best, noe alle uttrykker spillerne at de har et mål om. På den måten står spillerne i et paradoks hvor en kontinuerlig jobber mot en lik treningshverdag, til tross for at dem anerkjenner at det kreves noe mer for å bli best. I den forbindelse er det noe merkelig at flere av spillerne ser på det som problematisk å skille seg ut blant spillergruppa. Noah og Isak beskriver:

«Man vil jo helst gjøre som dem sier når det kommer til råd og treningsopplegg fordi de vet jo hva de holder på med.» (Noah)

«Det handler jo om at apparatet her i akademiet har sin måte å drive med utvikling på som de tenker er best og da vil man jo prøve å følge denne veien for å utvikle seg mest mulig for sin egen del.» (Isak)

Videre påpeker fem av de seks utøverne at de er redde for å skille seg ut negativt. Dette utsagnet er ikke overraskende, men det interessante er at utøverne eksemplifiserer med nettopp det å ikke være tro mot treningsopplegget som en negativ måte å skille seg ut på. Ulempen ved å skille seg ut gis legitimitet som et resultat av frykten for begrenset spilletid. Dette kan forklares gjennom hvordan den skjulte makten virker så dyptgripende at spillerne ubevisst overvåker sin egen atferd og holdninger for å passe inn og gjøre seg forstått (Mills & Denison, 2018). Videre vil normalitetens standarder sette rammer for hva som kan stigmatiseres, noe utøverne i størst mulig grad forsøker å unngå (Goffman, 1997; Hultqvist, 2004). Hva som er den riktige veien å gå for å bli best kan diskuteres, men det vil neppe være hensiktsmessig og være totalt ukritisk til egen treningshverdag.

En som ikke har latt seg påvirke av normalitetens standarder og frykten for å skille seg ut verken positivt eller negativt er Trond. Han uttaler:

«Jeg vil jo gjerne skille meg ut for å bli best. Jeg er heller ikke redd for å skille meg ut negativt ved å ikke gjøre ting på den tradisjonelle måten. Jeg kommer fra et sted hvor det egentlig ikke stammer noen gode fotballspillere fra så jeg har utforsket litt og gjort noen utradisjonelle ting som for eksempel å prøve og gjennomføre fem økter på en dag. Det har jo ingen hensikt, men jeg ville gjøre det bare for å gjøre noe annerledes og noe ingen andre gjør. Jeg prøver å ikke følge strømmen fordi jeg ønsker ikke å bli som alle andre. Jeg vil bli noe eget.» (Trond)

Sett utfra utøvernes egne beskrivelser av hva som må til for å bli best, står Tronds ord best i stil med handlingene. Det er likevel ikke uproblematisk ettersom denne type atferd først og fremst vil kunne være i strid med det dominerende prestasjons- og ferdighetsperspektivet. Videre vil det kunne bygge opp under en risikokultur i form av en høyere toleranse for å trene med smerter. På en annen side gjør han det tydelig at han ikke er redd for å si ifra dersom han skulle være uenig eller ha noen innvendinger til trener/trenerapparatet. Han gjør det også tydelig hvordan han er opptatt av å finne frem til løsninger sammen med trener/trenerapparatet, slik at han på den måten er med på å skape og påvirke sin egen treningshverdag. Det kan dermed argumenteres for at utøveren i samspill med treneren har skapt en tett relasjon hvor det er lav toleranse for å ta opp aspekter i treningshverdagen, noe som kreves for å prestere på et høyest mulig nivå (Culver, 1999; van Wilgen & Verhagen, 2012). I tillegg vil denne type relasjon

kunne forhindre kommunikasjonssvikt og misforståelser (Pedersen et al., 2007). Sett i lys av Foucault stiller Trond seg kritisk til hvordan makten utøves, og er dermed med på å utfordre normaliteten (Hultqvist, 2004). Jeg vil argumentere for at dette er vesentlig, ikke fordi normalitetens standarder kan betraktes som feil, men fordi det bidrar til å kunne se temaet fra flere perspektiver, noe som er nødvendig for kontinuerlig utvikling.

5.4 Belastningsskader som konsekvens

Som et resultat av risikokulturen og miljøet utøvere sosialiseres inn i, vil det kunne oppstå negative utilsiktede konsekvenser i form av blant annet belastningsskader (Denison et al., 2019; Martin et al., 2021; Pensgaard et al., 2018; Tranaeus et al., 2014; van Wilgen & Verhagen, 2012; Wiese-Bjornstal, 2009). Faktorer som underkommunikasjon og det å trene med smerter vil stå sentralt, ettersom belastningsskader oppstår gradvis over tid uten en spesifikk forløsende hendelse. Det blir dermed utfordrende for utøvere å vurdere de ulike symptomene og det å skille mellom hva som er kortvarig og hva som kan utvikle seg til noe mer alvorlig (Bahr, 2009). Noah, William, Nils og Ivan oppsummerer og forklarer sine erfaringer og opplevelser tilknyttet belastningsskader følgende:

«Det var en gang jeg var litt stiv før kamp og det kjentes ikke ut som noe alvorlig, men dagen etterpå kunne jeg ikke løpe ordentlig. Det kjentes helt fint ut etter oppvarmingen, men det viser jo bare hvor lite som egentlig skal til før det kan gå galt. Hva man bør ta hensyn til eller ikke kan være veldig vanskelig til tider synes jeg.» (Noah)

«Jeg hadde en periode hvor jeg fikk problemer med kroppen. I tiden før trente jeg mye styrke og lite løping og da ble det en litt for tøff overgang for kroppen min når vi omsider startet å trene på banen igjen. På den ene treningen kjente jeg en form for iling i hoftene, hvor jeg valgte å gi beskjed om det. Det tror jeg gjorde at jeg slapp med skrekken, men jeg kunne nok med fordel sagt ifra enda litt før.» (William)

«Jeg trente nok litt for lenge med smerter og ga ikke beskjed om det. Når jeg først sa ifra så ga jeg i tillegg uttrykk for at det var mindre vondt enn hva det egentlig var. Så da fikk jo ikke støtteapparatet et godt bilde av hvor alvorlig det egentlig var. Når jeg ser på det situasjonen i etterkant så bør man kanskje kjenne etter en ekstra gang og lære å kjenne kroppen sin.» (Nils)

«Først så kjenner man at det er noe smått, men etter hvert som man fortsetter så blir det bare verre og verre. Helt i starten så lot jeg det bare gå uten å gi beskjed fordi jeg tenkte det ikke var noe alvorlig. Også hadde jeg jo selvfølgelig lyst til å spille fotball. Men på et punkt var det så ille at det ikke gikk.» (Ivan)

Utøverne er veldig klare på at det er vanskelig for dem å skille mellom hva som er og kan bli alvorlig kontra det ufarlige. Det påpekes videre at en viktig kilde til kunnskap er det å lære

kroppen sin bedre å kjenne. Dersom en har opplevd en lignende type situasjon og smerte føler de på en høyere kompetanse, noe som kan resultere i en mer forsiktig atferd. Likevel indikeres det at utøverne ser på belastningsskader som en naturlig del av idretten, hvor det nærmest er umulig å komme foruten. Dette begrunnes i tanken om at man som ung toppidrettsutøver ikke er i stand til å forstå omfanget og konsekvensene før de har inntruffet. En kan også trekke frem at utøverne ser på belastningsskadetematikken som kompleks hvor det er ekstremt mange faktorer som påvirker, noe som støttes opp av forskningen (Wiese-Bjornstal, 2009). Dermed kan det argumenteres for at det kommer frem en forståelse av at det blant annet er flaks og tilfeldigheter som avgjør hvem som blir rammet. På en annen side vil det at belastningsskadetematikken er så kompleks og sammensatt som den er, gi et håp om at små endringer i forventninger, holdninger, verdier og kunnskap vil kunne påvirke i riktig retning.

De negative konsekvensene av belastningsskader er åpenbare, men utøverne forteller også om hvordan dem har klart å trekke ut noe positivt fra opplevelsene. William og Ivan forklarer at:

«Det gir meg mye mer motivasjon for å drive med skadeforebyggende trening, noe jeg i utgangspunktet synes er veldig kjedelig. De opplevelsene jeg har vært gjennom gjør at jeg ser verdien av det og virkelig forstår at det må til hvis man skal nå toppen.» (William)

«Før jeg var skadet så hadde jeg ikke noe forhold til skadeforebyggende arbeid, men hver gang jeg begynner å kjenne på noe jeg tror kan utvikle seg til noe mer alvorlig så tar jeg kontakt med fysioterapeut og får en del skadeforebyggende øvelser som jeg gjør. Det er jo ikke noe gøy å drive med skadeforebyggende trening, men jeg har lært å se verdien av det.» (Ivan)

Selv om utøverne i stor grad har vanskeligheter med å tenke konsekvenser, langsiktig og vier tilfeldigheter et stort fokus, er det lovende at dem er i stand til å lære av opplevelsene og erfaringene tilknyttet belastningsskader. Det gir et håp om at det også vil være mulig å kunne jobbe målrettet i forkant av slike situasjoner. En forutsetning for dette vil være at man stadig er i stand til å forstå unge lovende utøveres treningshverdag og hvilke utfordringer de står overfor. Det kreves en forståelse for hvordan risikokulturen kommer til uttrykk, og hvorfor utøverne ofte ikke ser noen annen løsning enn å gjøre det som oppfattes som «riktig» atferd innenfor det dominerende ferdighets og utviklingsperspektivet.

Jeg har frem til nå forsøkt å vise hvordan idealer, normer og verdier legger føringer og påvirker unge satsende utøveres valg, smertehåndtering og væremåter i deres krevende treningshverdag (Parnell & Krustup, 2017; Young, 2013). På en annen side vil de kulturelle sannhetene også kunne ha implikasjoner overfor utøverne og signifikante andre sin forståelse

av læring og utvikling generelt. Jeg har tidligere vist hvor dominerende de gjeldende ferdighet- og utviklingsperspektivene står (Pensgaard et al., 2018), og det kan virke mot sin hensikt å oppfordre spillere og trenere til å teste ut nye metoder som står i strid med de gylne standardene. Problemet hvis alle gjør det samme – det forventede og det «normale» - er todelt. For det første, gjør man det samme som alle andre blir man som alle andre. For det andre vil man kunne ende opp med at det forventede står igjen som den eneste tilgjengelige måten å tenke på, noe som begrenser og hindrer nytenkning, og ikke minst individuell tilpasning. Som et resultat av at den nåværende praksisen er den eneste vi kjenner til, forhindrer vi mulighetene våre til å tenke alternativt og videreutvikle praksisen, noe som er helt essensielt i en toppfotballkontekst hvor alle strever etter det ekstraordinære og det eksepsjonelle. En kan derfor argumentere for at det som er ment som en individuell tilpasning, mer eller mindre kan betraktes som kollektiv tilpasning. I neste del vil jeg derfor diskutere utvalget for å se nærmere på likheter og forskjeller mellom utøverne. Videre vil jeg drøfte praktiske implikasjoner av funnene i studien og veien videre.

6. Ulike utøvere - ulike historier

Hensikten med denne delen er å se nærmere på likheter og forskjeller blant utvalget, og få en større og dypere forståelse av deres måte å håndtere smerter på, samt belastningsskader som potensiell konsekvens. Det kan konkluderes med noen få likheter, men funnene tyder i stor grad på at det ikke finnes et tydelig mønster blant utvalget. I henhold til utvalget ble det hentet informasjon fra tre G16 spillere og tre G19 spillere. Dette ble gjort på bakgrunn av tanken om at G19 utøverne potensielt kunne ha en noe annen holdning og innstilling til risikokulturen etter å ha vært i akademiet en periode, kontra G16 spillerne som kan betegnes som ferske. Det viser seg i midlertidig at G19 spillerne opplever at det stilles høyere og strengere krav desto lenger dem har vært i akademiet, og at den første perioden deres ikke skilte seg nevneverdig ut fra deres opplevelser i breddeklubbene med unntak av nivået på medspillerne. Dette står i kontrast med hvilke forventninger dem hadde før de startet på akademiet. G19 spillerne hadde nemlig en tanke om at det ville bli en knalltøff hverdag og konkurranse fra første stund. Videre er det en likhet knyttet til at utøverne trener/har trent med smerter, uavhengig av hvor lenge en har vært i akademiet. I den sammenhengen kommer det også frem at fem av seks spillere trener/har trent med smerte i tiden de har vært i akademiet. Alle spillerne gir uttrykk for at terskelen er høyere for å ifra om smerter ved kampsituasjoner, samt at halvparten av spillerne uttrykker at det også er en terskelforskjell når det kommer til ulike typer treninger, uavhengig av tiden deres i akademiet.

Når det kommer til hvilke spillere som er mer utsatt for belastningsskader og hvilke faktorer som øker risikoen viser ikke funnene en klar retning, noe som støttes opp av litteraturen på området (Wiese-Bjornstal, 2009). Fire av seks spillere oppgir at dem har opplevd en belastningsskade. Det finnes ingen tydelige mønstre for økt risiko når det kommer til verken bruken av smertestillende preparater, tiden dem har vært i akademiet, terskelen for å si ifra om smerter på treningsfeltet, relasjon til trenerapparatet, deres holdninger og verdier eller hvordan de betrakter sin egen rolle i spillergruppa. Det påpekes av samtlige spillere at en tror det handler mye om tilfeldigheter og flaks når det kommer til forekomsten av belastningsskader, og at fenomenet vanskelig lar seg unngå i en toppfotballkontekst. Likevel uttrykker alle de fire spillerne som har opplevd en belastningsskade at de har tatt lærdom av hendelsen, at de kjenner kroppen sin bedre og at det har endret synet deres på hva det innebærer å være en toppidrettsutøver.

7. Praktiske implikasjoner

Innledningsvis viste jeg til hvordan denne studien ikke er opptatt av å lete frem «sannheter», men heller være kritisk og stille spørsmål ved praksisen og kaste lys over ulike måter å forstå et fenomen på. Det betyr videre at målet ikke er å erstatte den dominerende praksisen med en ny type «best» praksis. Det er heller ikke tilsiktet å peke ut «de skyldige» i utviklingen av en risikokultur, og legge hele ansvaret over på treneren og trenerapparatet som enkelt kan havne i skuddlinjen. Trenerapparatet utsettes på lik linje med spillerne for kulturelle idealer og væremåter (Denison et al., 2019) og står selv i fare for å bli avskrevet dersom prestasjonene uteblir og en ikke lever opp til forventningene (Ingebrigtsen, 2015). Den kommende delen vil forhåpentligvis kunne hjelpe både utøvere, trenere og trenerapparatet til å stille spørsmål ved egen praksis og åpne opp for alternative måter å forstå idrettsdeltakelse, risikokultur og spillerutvikling på. Som et resultat av hvordan praksis og kunnskap over tid blir sett på som det «normale» og «riktige» (Gutting, 2005), finnes det ingen «quick fix». Det handler mer om en holdningsendring som krever systematisk arbeid over lang tid. Nøkkelen ligger i at selv om kunnskapen og praksisen oppleves riktig, så er den ikke nødvendigvis objektiv eller sann (Mills & Denison, 2018).

En alternativ måte å forstå læring og utvikling på kan knyttes til filosofien og Wolfgang Klafki sitt arbeid knyttet til dannelsesbegrepet, *Bildung*, som har dominert den pedagogiske tenkingen her i vesten over lang tid. En sentral tanke innenfor dette perspektivet ligger i individers mulighet og rett til selvbestemmelse og utfoldelse. Evnen til fornuftig tenkning åpner opp for bearbeidelse av erfaringer og refleksjon, som kan bidra i skapelsen av en felles utforming av samfunnets forhold. Dette åpner for et større spillerom for frihetsutfoldelse. Begrepet viser dermed til en kritisk holdning overfor maktforhold og tradisjoner som kunne hindre individers frihet og utfoldelse av muligheter. Videre står den selvstendige meningsdannelsen i sentrum, hvor den stadige utviklingsprosessen kan være meningsfull i seg selv (Klafki, 2011). Dette perspektivet trekkes også frem ettersom det fremmer mer enn bare det å kunne få til noe (Hopmann, 2007).

Læring og utvikling forstås som en ikke-lineær og ukontrollerbar prosess som påvirkes av flerfoldige faktorer som for eksempel ens egen motivasjon og holdning, samspillet og interaksjoner med andre, miljøet en er en del av, og andre ytre påvirkningsfaktorer (Sæther & Aspvik, 2015). I motsetning til et instrumentelt syn på læring og utvikling hvor man skal utvikle seg mot noe forutbestemt i et planlagt tempo, vil læring og utvikling i et dannelsesperspektiv,

Bildung, ikke ha et klart definert mål. Studien til Morris, Tod, and Eubank (2017) ser nærmere på overgangen til seniorfotballen og hvordan utøvere håndterer denne situasjonen. Studien viser hvordan utøvere opplevde både motivasjon og lyst, men også stress og angst i overgangen fra akademi til elitefotballen (Morris et al., 2017). Forskning viser samtidig at blant engelske lovende fotballspillere som tilhører et akademi, er det mindre enn 30 utøvere i alderen 23 år eller yngre som tar steget opp til den øverste divisjonen (Sagar, Busch, & Jowett, 2010). I den forbindelse peker Morris et al. (2017) på at som et resultat av utfordringene utøverne står overfor, vil de fleste ikke nå toppen. Disse spillerne vil kunne se på sin reise som mislykket og må dermed håndtere de følgende konsekvensene. Den skammen og det personlige nederlaget flere av spillerne vil kunne føle på kan i verste fall føre til «dropout» av idretten. Det burde derfor stilles spørsmål om disse spillerne kunne blomstret, eller i det minste fortsatt funnet en glede ved deltakelsen, dersom disse kunne utforsket egne måter å forholde seg til idretten på.

Utøvere skal ha mulighet til å finne en glede og en mening i streben etter å nå elitenivå, noe som i seg selv kan være en givende opplevelse (Morris et al., 2017). Bare tenk hvis det var mulig å redusere noe av presset utøverne føler på, og den konstante følelsen av og aldri prestere godt nok. Og når man først presterer så er det hvert fall ikke tid til å gi seg en klapp på skulderen før man må tenke på neste prestasjonssituasjon. Tenk videre på hvilke muligheter som kunne åpnes dersom utøvere som føler på smerter kunne sagt ifra uten å bli plassert lavere i det sosiale hierarkiet, bare fordi han eller hun ikke har de «normale» og «riktige» holdningene. Den usikkerheten det naturvitenskapelige perspektivet forsøker å eliminere, kan paradoksalt nok også virke frigjørende (Mills et al., 2020). Det kan åpne innganger og forståelser for utøverne de selv ikke visste fantes, noe som i større grad kan gi flere utøvere, uavhengig av mål, en mening med idrettsdeltakelsen. Det handler derfor med andre ord om å ikke for tidlig frata utøvere mulighetene som finnes, selv om de ikke oppfyller det «forventede» og den «ønskelige» standarden. Dette er ikke en enkel praksis ettersom diskursen står så sterkt som den gjør, men det stiller krav til både utøverne, trenerne og trenerapparatene å kunne identifisere hva som er viktig og mindre viktig. Denne identifiseringen vil kunne påvirke treningsmiljøet og gjøre det mer anerkjent med evner som kreativitet, kritisk tenkning, uavhengighet og fantasi (Denison et al., 2019).

I den forbindelse vil et sentralt område være hvordan trenerens praksis gjennomføres, problematiseres og reflekteres rundt. Trenerens praksis kan være både frigjørende, disiplinierende og kontrollerende overfor utøverne og vil påvirke deres forståelse og handlingsrom (Denison et al., 2017). Som et resultat av interaksjonen og det sosiale samspillet

mellom treneren og utøveren vil det oppstå en disiplinerende effekt av hva som betraktes som normalt og avvikende (Willcocks, 2006). Det har derfor vært lagt vekt på maktrelasjonen mellom trener og utøver og viktigheten av denne (Johns & Johns, 2000; Jones, Glintmeyer, & McKenzie, 2005). En helt nøytral maktrelasjon vil naturligvis ikke kunne finne sted ettersom det ligger en definisjonsmakt til grunn i posisjonen som trener, men det vil kunne forekomme en endring som en konsekvens av et holdningsarbeid og treneres arbeid med egen praksis over tid.

I lys av relasjoner vil det være viktig at treneren og trenerapparatet har en bevisst holdning når det kommer til det å tilrettelegge for tillitsfulle relasjoner med spillerne (Martin et al., 2021; Pensgaard et al., 2018; van Wilgen & Verhagen, 2012). En klar forutsetning er at både treneren, trenerapparatet og utøverne selv tar initiativ til å skape en relasjon hvor man vil hverandres beste. Det vil derfor være viktig at treneren opptrer genuint og med forståelse slik at spilleren får samme oppfatning (van Wilgen & Verhagen, 2012). Samtidig må treneren og trenerapparatet kunne stole på at utøverne forteller sannheten og er ærlige om situasjonen deres. Tenk hvis flere utøvere kunne følt og erfart den relasjonen Isak har oppnådd med fysioterapeuten og ikke de tilbakemeldingene William erfarte knyttet til turneringen hvor han nærmest følte seg hjelpeløs. Resultatene og funnene fra denne studien viser til at spillerne blir oppfordret til å gi beskjed om ulike aspekter ved treningshverdagen, samt at treneren og trenerapparatet er fullt klar over at de selv også kan gjøre feil. Det vil derfor være håp om at denne studien kan være et middel for trenere i å gjenkjenne hvordan risikokulturen, kulturelle sannheter, idealer og normer kan påvirke og styre kommunikasjonen og utøverne i bestemte retninger.

Det er tydelig hvor utfordrende det er for trenere, men også andre «eksperter» på sitt område og tenke «utenfor boksen» (Denison et al., 2019). Derfor er det stadig behov for nye studier og prosjekter som tar for seg denne utfordringen og søker ny kunnskap og alternative måter å forstå læring, utvikling, risikokultur, relasjoner og pedagogikker. I den sammenheng hadde det vært spennende og interessant å utforske dette i andre akademier både nasjonalt og internasjonalt, men også på tvers av utviklingsmiljøer og idretter. Det kunne også vært givende og undersøkt hvordan signifikante andre, eksempelvis foreldre, har innvirkning og påvirker unge lovende utøvere i sin treningshverdag. Det vil være naturlig å tenke seg at også disse påvirkes av den dominerende praksisen og kunnskapen, og er del av de samme selvforsterkende mekanismene som bidrar i reproduseringen av den generelle forståelsen.

Et siste innspill vil være behovet for en dypere og bredere forståelse av trenerens rolle. Ved å problematisere, reflektere og stille kritiske spørsmål vil en først da kunne videreutvikle praksisen og skape endring og innovasjon. Det handler om å integrere en forståelse av at trenerrollen oppstår og utspiller seg i en bestemt kontekst og er lokal produsert, og at det derfor ikke finnes én universal oppskrift for å være en god trener (Denison et al., 2019). Når treneren først er i stand til å utfordre seg selv og stille spørsmål ved egne metoder, kunnskap og praksis når det oppstår problemer og utfordringer, kan det skje en varig endring og forbedring.

8. Avsluttende kommentarer

Denne studien har forsøkt å belyse hvordan utøvere håndterer, bekrefter og underbygger den potensielle risikokulturen i en toppfotballkontekst. Det har vært tatt utgangspunkt i utøvernes egne opplevelser tilknyttet normalisering av smerte, hvordan en kommuniserer omkring smerte, deres generelle forventninger og holdninger knyttet til toppfotballkonteksten og tanker og erfaringer omkring belastningsskader som en konsekvens. Med dette i tankene har det derfor vært et fokus på kritisk tenkning og det å stille reflekterende spørsmål omkring praksisen, og kaste lys over ulike måter å forstå et fenomen på.

Først og fremst kommer det tydelig frem av funnene i studien at samtlige spillere drar/har dratt på trening med en eller annen form for smerte. Det påpekes også at utøverne både bevisst og ubevisst justerer smerteterskelen i forhold til prestasjonssituasjon, og at det er vanskelig for dem å tenke langsiktige konsekvenser. Samtlige prioriterer kamper, mens halvparten av spillerne også vektlegger treninger med høy fremfor lav intensitet. I den forbindelse uttaler halvparten av utøverne at de har brukt former for smertestillende preparater for å kunne delta på kamp. Det å trene med smerter vil være knyttet til hva spillerne definerer som smerte. Her tydeliggjøres det at smerter blir sett og oppfattet som individuelt, men en fellesnevner er at man ignorerer smerter så lenge man kan gi 100% på banen. Utøverne kan videre vise til en tanke om at smerter er noe en må regne med i en toppfotballkontekst.

Smerter kommuniseres overfor både trenerapparatet og lagkamerater, men hvordan man kommuniserer varierer. Funnene viser at utøverne vier ekstremt stor tillit til trener og trenerapparatet og at dem nærmest blindt velger å stole på deres valg og avgjørelser. Treneren og trenerapparatet har dermed en sterk innflytelse på spillerne. Utøverne har ikke vært oppfordret til å spille med smerter her i akademiet, men deres tidligere erfaringer knyttet til det å spille med smerter fra andre klubber, sitter fortsatt ferskt i minne. Dette har påvirkning på om utøverne velger å si ifra og hvordan. Det påpekes også hvor viktig det er med en trygg og gjensidig tillit for å bygge en tett relasjon. Et resultat av dette vil være at man har enklere for å være ærlig og si ifra om ulike aspekter ved treningshverdagen, inkludert smertetilfeller.

I forbindelse med kommunisering overfor andre lagkamerater viser funnene at utøverne erfarer et åpent miljø hvor de føler de kan prate åpent om smerter. Det tydeliggjøres likevel at man tenker og uttrykker seg annerledes alt etter type smerte og hvor den har oppstått. Dersom smertene oppstår på treningsfeltet, viser utøverne til et åpent sinn. Utøverne vegrer seg derimot for å snakke dersom smertene har oppstått på fritiden. Funnene viser også at lagkamerater har

påvirkning på utøvernes valg og holdninger. Oppfordrende kommentarer kan bidra til utøvere velger å presse seg gjennom og gjøre alt i sin makt for å bidra til laget på gjeldende tidspunkt.

Når det kommer til belastningsskader som en konsekvens av risikokulturen, peker ikke funnene i en klar retning. Verken holdninger og verdier, hvordan de betrakter sin rolle i spillergruppa, hvordan en kommuniserer eller bruken av smertestillende preparater kan i denne studien si noe om økt risiko for belastningsskader. Utøverne synes det er vanskelig for dem å skille mellom hva som er og kan bli alvorlig fra det ufarlige. Uvitenhet og kunnskap fra lignende situasjoner lar seg i stor grad styre utøvernes valg og handlinger. Det vil likevel være verdt å trekke frem at utøverne som har opplevd en belastningsskade ser annerledes på rollen som toppidrettsutøver og at de har tatt lærdom fra opplevelsene.

Når vi nå har fått et godt bilde på hvordan risikokulturen påvirker unge lovende fotballspillers idealer, tanker, valg og væremåter kan vi trekke frem hovedproblemstillingen:

På hvilken måte er ferdighets- og prestasjonsutvikling blant unge talentfulle fotballspillere en potensiell risikokultur?

Foucault, en sosiolog på makronivå, tar for seg hvordan diskurser produseres og derfor hvordan makt og disiplin kommer til uttrykk i den potensielle risikokulturen. Goffman, en sosiolog på mikronivå, viser hvordan forventninger og holdninger knyttet til sosiale roller og stigma kan gi oss en forståelse av hvordan individer realiserer de tilgjengelige mulighetene i den potensielle risikokulturen (Aakvaag, 2008). Innenfor toppfotballkonteksten som er tatt for seg i denne studien, kan man trekke frem hvordan utøvere trener med smerte og vegrer seg for å gi beskjed som i stor grad skyldes toppidrettsdiskursen. Utøverne sosialiseres inn i en kontekst hvor tanken om det maskuline får en sentral plass (Markula & Pringle, 2006; Wasylkiw & Clairo, 2016), samt normer og idealer tilknyttet en glorifisering av smerte og skader (Andreasson et al., 2018; Atkinson, 2019; Kidder, 2017; Madrigal & Robbins, 2017; Young, 2004). Utøverne står i et paradoks hvor de vier stor tillit til trener og trenerapparatet i troen på at deres prosjekt er den riktige veien å gå. Samtidig stiller ofte utøverne seg ukritiske og godtar den gjeldende praksisen, selv om den til tider står i strid med deres egne idealer og væremåter, som et resultat av den dyptinngripende makten som usynlig finner sted (Hultqvist, 2004).

Videre kommer risikokulturen til uttrykk gjennom utøvernes tanker og væremåter i form av hvordan en prøver å fremstå og hva en prøver å skjule. Utøverne i denne studien ønsker stort sett å fremstå som pliktoppfyllende og med en evne til å tåle en høy treningsbelastning. Samtidig prøver en å skjule diskrediterende trekk som smerter og andre forhold som kan true

deres realisering av toppidrettskarrieren. Det gjør at flere presser seg gjennom smerter og velger å underrapportere skader (Mayer & Thiel, 2016; Schnell et al., 2013; Theberge, 2008). Dette legger til rette for definerte og ønskelige sosiale roller, noe som igjen danner grunnlag for hva som stigmatiseres.

Foucault sin diskursanalyse og maktbegrep, sammen med Goffmans bidrag av sosiale roller og stigma vil kunne bidra til en forståelse av handlingsrommet og hvilke rammer som er til stede i toppidrettskulturen. Diskursen og makten som opererer vil være avgjørende for hva som ligger i de sosiale rollene og hva som betegnes som stigma. Samtidig vil det være stigmaet og hvordan de sosiale rollene utfylles som danner grunnlaget for makten og diskursen som gjør seg gjeldende. Forhåpentligvis vil denne studien kunne bidra til en bredere og dypere forståelse av risikokulturen i toppfotballkonteksten, noe som kan bidra i det sentrale og viktige arbeidet knyttet til det å være kritisk, spørrende og reflekterende omkring egen praksis.

Litteraturliste

- Abbott, A., & Collins, D. (2004). Eliminating the dichotomy between theory and practice in talent identification and development: considering the role of psychology. *Journal of sports sciences*, 22(5), 395-408.
- Aicale, R., Tarantino, D., & Maffulli, N. (2018). Overuse injuries in sport: a comprehensive overview. *Journal of orthopaedic surgery and research*, 13(1), 1-11.
- Andreasson, J., Johansson, T., & Danielsson, T. (2018). Becoming an Ironman triathlete. Extreme exercise, gender equality and the family puzzle. *Sport in Society*, 21(9), 1351-1363.
- Andrews, D. L. (2013). Reflections on communication and sport: On celebrity and race. *Communication & sport*, 1(1-2), 151-163.
- Aoki, H., Kohno, T., Fujiya, H., Kato, H., Yatabe, K., Morikawa, T., & Seki, J. (2010). Incidence of injury among adolescent soccer players: a comparative study of artificial and natural grass turfs. *Clinical Journal of Sport Medicine*, 20(1), 1-7.
- Atkinson, M. (2019). Sport and risk culture. In *The Suffering Body in Sport*: Emerald Publishing Limited.
- Bahr, R. (2009). No injuries, but plenty of pain? On the methodology for recording overuse symptoms in sports. *British journal of sports medicine*, 43(13), 966-972.
- Berg, E. C., Migliaccio, T. A., & Anzini-Varesio, R. (2014). Female football players, the sport ethic and the masculinity-sport nexus. *Sport in Society*, 17(2), 176-189.
- Birrell, S., & Donnelly, P. (2004). Reclaiming Goffman: Erving Goffman's influence on the sociology of sport. In *Sport and modern social theorists* (pp. 49-64): Springer.
- Brown, G., & Potrac, P. (2009). 'You've not made the grade, son': De-selection and identity disruption in elite level youth football. *Soccer & Society*, 10(2), 143-159.
- Charmaz, K. (2014). *Constructing grounded theory* (2nd ed. ed.). London: Sage.
- Culver, D. M. (1999). *Coach-athlete communication within a national Alpine ski team*: University of Ottawa (Canada).
- Dahlström, Ö., Backe, S., Ekberg, J., Janson, S., & Timpka, T. (2012). Is "football for all" safe for all? Cross-sectional study of disparities as determinants of 1-year injury prevalence in youth football programs.
- Dannhauser, W. J. (2019). *Nietzsche's view of Socrates*: Cornell University Press.
- Denison, Jones, L., & Mills, J. (2019). Becoming a good enough coach. In (Vol. 8, pp. 1-6): Taylor & Francis.
- Denison, Mills, J. P., & Konoval, T. (2017). Sports' disciplinary legacy and the challenge of 'coaching differently'. *Sport, education and society*, 22(6), 772-783.
doi:10.1080/13573322.2015.1061986
- Denison, & Scott-Thomas, D. (2011). Michel Foucault: Power and discourse: the 'loaded' language of coaching. *The sociology of sports coaching*, 27-39.
- Derman, W. (2018). "Deromanticising" the Image of Pain in Athletes. In (Vol. 28, pp. 415-416): LWW.
- Durocher, L., & Linn, E. (2009). Nice guys finish last. In *Nice Guys Finish Last*: University of Chicago Press.
- Ekstrand, J., Hägglund, M., & Waldén, M. (2011). Injury incidence and injury patterns in professional football: the UEFA injury study. *British journal of sports medicine*, 45(7), 553-558.
- Elias, N., & Dunning, E. (1986). *Quest for excitement. Sport and leisure in the civilizing process*: Basil Blackwell.
- Engbretsen, L., Soligard, T., Steffen, K., Alonso, J. M., Aubry, M., Budgett, R., . . . Mountjoy, M. (2013). Sports injuries and illnesses during the London Summer Olympic Games 2012. *British journal of sports medicine*, 47(7), 407-414.
- Fischer, F., Menetrey, J., Herbort, M., Gföller, P., Hepperger, C., & Fink, C. (2016). Causes of overuse in sports. In *Prevention of Injuries and Overuse in Sports* (pp. 27-38): Springer.

- Frey, J. H. (1991). Social risk and the meaning of sport. *Sociology of sport journal*, 8(2), 136-145.
- Froholdt, A., Olsen, O. E., & Bahr, R. (2009). Low risk of injuries among children playing organized soccer: a prospective cohort study. *The American journal of sports medicine*, 37(6), 1155-1160.
- Fuller, C. W., Dick, R. W., Corlette, J., & Schmalz, R. (2007a). Comparison of the incidence, nature and cause of injuries sustained on grass and new generation artificial turf by male and female football players. Part 1: match injuries. *British journal of sports medicine*, 41(suppl 1), i20-i26.
- Fuller, C. W., Dick, R. W., Corlette, J., & Schmalz, R. (2007b). Comparison of the incidence, nature and cause of injuries sustained on grass and new generation artificial turf by male and female football players. Part 2: training injuries. *British journal of sports medicine*, 41(suppl 1), i27-i32.
- Gangsø, K., Aspvik, N. P., Mehus, I., Høigaard, R., & Sæther, S. A. (2021). Talent Development Environments in Football: Comparing the Top-Five and Bottom-Five-Ranked Football Academies in Norway. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(3), 1321.
- Gladwell, M. (2008). *Outliers: The story of success*: Little, Brown.
- Goffman, E. (1970). *Strategic interaction* (Vol. 1): University of Pennsylvania Press.
- Goffman, E. (1997). Selections from stigma. *The disability studies reader*, 203, 215.
- Goffman, E., Risvik, K., & Risvik, K. (1992). *Vårt rollespill til daglig : en studie i hverdagslivets dramatik* (Ny utg. ed.). Oslo: Pax.
- Gould, Guinan, D., Greenleaf, C., Medbery, R., & Peterson, K. (1999). Factors affecting Olympic performance: Perceptions of athletes and coaches from more and less successful teams. *The sport psychologist*, 13(4), 371-394.
- Gould, Guinan, D., Greenleaf, C., Medbery, R., & Strickland, M. (1998). Iauer I, et al. Positive and negative factors influencing US Olympic athletes and coaches: Atlanta games assessment. Final grant report submitted to the US Olympic Committee. *Sport Science and Technology Division, Colorado Springs*.
- Gutting, G. (2005). *Foucault: A Very Short Introduction*. Oxford: Oxford: Oxford University Press.
- Hamill, J., Palmer, C., & Van Emmerik, R. E. (2012). Coordinative variability and overuse injury. *Sports Medicine, Arthroscopy, Rehabilitation, Therapy & Technology*, 4(1), 1-9.
- Hanstad, D. V. (2011). Idrettens rolle i samfunnet. In D. V. Hanstad (Ed.), *Norsk Idrett Indre spenning og ytre press*. Oslo: Akilles.
- Hook, D. (2007). Discourse, knowledge, materiality, history: Foucault and discourse analysis. In *Foucault, psychology and the analytics of power* (pp. 100-137): Springer.
- Hopmann, S. (2007). Restrained teaching: The common core of Didaktik. *European educational research journal*, 6(2), 109-124.
- Horsburgh, D. (2003). Evaluation of qualitative research. *Journal of clinical nursing*, 12(2), 307-312.
- Hughes, R., & Coakley, J. (1991). Positive Deviance among Athletes: The Implications of Over Conformity to the Sports Ethic. *Sociology of sport journal*, 8, 307-325. doi:10.1123/ssj.8.4.307
- Hultqvist, K. (2004). Michel Foucault: Makten er det som viser seg mest og derfor skjuler seg best. . In K. Steinsholt & L. Løvlie (Eds.), *Pedagogikkens mange ansikter: Pedagogikkens idehistorie fra antikken til det postmoderne* (3. ed., pp. 618-633). Oslo Universitetsforlag.
- Ingebrigtsen, J. E. (2015). Treneren - Hvordan er det mulig å ta hensyn til alt og alle? In S. A. Sæther & N. P. Aspvik (Eds.), *Treneroller* (pp. 15-26). Bergen: Fagbokforl.
- Ingebrigtsen, J. E., & Mehus, I. (2006). Kroppsøving og idrett for alle. In H. Sigmundsson & J. E. Ingebrigtsen (Eds.), *Idrettspedagogikk* (pp. 33-46). Oslo: Universitetsforlaget.
- Jessiman-Perreault, G., & Godley, J. (2016). Playing through the pain: A university-based study of sports injury. *Advances in Physical Education*, 6(3), 178-194.
- Johns, D. P., & Johns, J. S. (2000). Surveillance, subjectivism and technologies of power: An analysis of the discursive practice of high-performance sport. *International Review for the Sociology of Sport*, 35(2), 219-234.

- Jones, R. L., Glintmeyer, N., & McKenzie, A. (2005). Slim bodies, eating disorders and the coach-athlete relationship: A tale of identity creation and disruption. *International Review for the Sociology of Sport*, 40(3), 377-391.
- Junge, A., Dvorak, J., Rosch, D., Graf-Baumann, T., Chomiak, J., & Peterson, L. (2000). Psychological and sport-specific characteristics of football players. *The American journal of sports medicine*, 28(5_suppl), 22-28.
- Junge, A., Rösch, D., Peterson, L., Graf-Baumann, T., & Dvorak, J. (2002). Prevention of soccer injuries: a prospective intervention study in youth amateur players. *The American journal of sports medicine*, 30(5), 652-659.
- Kabiri, S., Choi, J., Shadmanfaat, S. M., Ponnet, K., Lee, J., Lee, S., & Donner, C. M. (2021). Learning to play through pain and injury: An examination of social learning theory among Iranian athletes. *Social Science Quarterly*, 102(1), 343-361.
- Kidder, J. L. (2017). Parkour and the City. In *Parkour and the City*: Rutgers University Press.
- Klafki, W. (2011). *Dannelsesteori og didaktik : nye studier* (3. udg. ed. Vol. 14). Århus: Klim.
- Kvale, S., Brinkmann, S., Anderssen, T. M., & Rygge, J. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju* (3. utg. ed.). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Le Gall, F., Carling, C., & Reilly, T. (2008). Injuries in young elite female soccer players: an 8-season prospective study. *The American journal of sports medicine*, 36(2), 276-284.
- Le Gall, F., Carling, C., Reilly, T., Vandewalle, H., Church, J., & Rochcongar, P. (2006). Incidence of injuries in elite French youth soccer players: a 10-season study. *The American journal of sports medicine*, 34(6), 928-938.
- Macnamara, B. N., & Maitra, M. (2019). The role of deliberate practice in expert performance: revisiting Ericsson, Krampe & Tesch-Römer (1993). *R Soc Open Sci*, 6(8), 190327. doi:10.1098/rsos.190327
- Madrigal, L., & Robbins, J. (2017). Roller derby: experiences with injury and pain in players' behavioral repertoires. *Journal of Sport Behavior*, 40(2), 171.
- Manley, A., Roderick, M., & Parker, A. (2016). Disciplinary mechanisms and the discourse of identity: The creation of 'silence' in an elite sports academy. *Culture and Organization*, 22(3), 221-244.
- Markula, P., & Pringle, R. (2006). *Foucault, Sport and Exercise: Power, Knowledge and Transforming the Self*.
- Martin, S., Johnson, U., McCall, A., & Ivarsson, A. (2021). Psychological risk profile for overuse injuries in sport: An exploratory study. *Journal of sports sciences*, 1-10.
- Mayer, J., & Thiel, A. (2016). Presenteeism in the elite sports workplace: The willingness to compete hurt among German elite handball and track and field athletes. *International Review for the Sociology of Sport*, 53(1), 49-68. doi:10.1177/1012690216640525
- Merkel, D. L. (2013). Youth sport: positive and negative impact on young athletes. *Open access journal of sports medicine*, 4, 151.
- Merskey, H. (2007). The taxonomy of pain. *Medical Clinics*, 91(1), 13-20.
- Mills, & Denison, J. (2018). How power moves: A Foucauldian analysis of (in) effective coaching. *International Review for the Sociology of Sport*, 53(3), 296-312.
- Mills, Denison, J., & Gearity, B. (2020). Breaking coaching's rules: Transforming the body, sport, and performance. *Journal of Sport and Social Issues*, 44(3), 244-260.
- Morris, R., Tod, D., & Eubank, M. (2017). From youth team to first team: An investigation into the transition experiences of young professional athletes in soccer. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 15(5), 523-539.
- Nixon, H. L. (1994). Social pressure, social support, and help seeking for pain and injuries in college sports networks. *Journal of Sport and Social Issues*, 18(4), 340-355.
- Parnell, D., & Krustup, P. (2017). *Sport and Health: Exploring the Current State of Play*: Routledge.
- Pedersen, P. M., Laucella, P. C., Miloch, K. S., & Fielding, L. W. (2007). The juxtaposition of sport and communication: Defining the field of sport communication. *International Journal of Sport Management and Marketing*, 2(3), 193-207.

- Pedrinelli, A., Ejnisman, L., Fagotti, L., Dvorak, J., & Tscholl, P. M. (2015). Medications and nutritional supplements in athletes during the 2000, 2004, 2008, and 2012 FIFA Futsal World Cups. *BioMed research international*, 2015.
- Pensgaard, A. M., Ivarsson, A., Nilstad, A., Solstad, B. E., & Steffen, K. (2018). Psychosocial stress factors, including the relationship with the coach, and their influence on acute and overuse injury risk in elite female football players. *BMJ Open Sport Exerc Med*, 4(1), e000317. doi:10.1136/bmjsem-2017-000317
- Richardson. (2000). New writing practices in qualitative research. *Sociology of sport journal*, 17(1).
- Richardson, Andersen, & Morris. (2008). *Overtraining athletes: Personal journeys in sport*: Human Kinetics.
- Roderick, M. (2006). The Work of Professional Football: A Labour of Love? doi:10.4324/9780203014950
- Roderick, M., Waddington, I., & Parker, G. (2000). Playing hurt: Managing injuries in English professional football. *International Review for the Sociology of Sport*, 35(2), 165-180.
- Roessler, K. (2005). Sport and the psychology of pain. *New approaches to sport and exercise psychology*, 30, 83.
- Safai, P. (2003). Healing the body in the "culture of risk": Examining the negotiation of treatment between sport medicine clinicians and injured athletes in Canadian intercollegiate sport. *Sociology of sport journal*, 20(2), 127-146.
- Sagar, S. S., Busch, B. K., & Jowett, S. (2010). Success and failure, fear of failure, and coping responses of adolescent academy football players. *Journal of Applied Sport Psychology*, 22(2), 213-230.
- Schnell, A., Mayer, J., Diehl, K., Zipfel, S., & Thiel, A. (2013). Giving Everything For Athletic Success! - Sports-Specific Risk Acceptance of Elite Adolescent Athletes. *Psychology of Sport and Exercise*, 15. doi:10.1016/j.psychsport.2013.10.012
- Sluis, A., Brink, M. S., Pluim, B., Verhagen, E. A., Elferink-Gemser, M. T., & Visscher, C. (2017). Is risk-taking in talented junior tennis players related to overuse injuries? *Scandinavian journal of medicine & science in sports*, 27(11), 1347-1355.
- Starkes, J. L., & Ericsson, K. A. (2003). *Expert performance in sports: Advances in research on sport expertise*: Human Kinetics.
- Steinholt, K., & Gurholt, K. P. (2010). *Aktive liv : idrettspedagogiske perspektiver på kropp, bevegelse og dannelse*. Trondheim: Tapir akademisk.
- Strauss, A., & Corbin, J. (1990). *Basics of qualitative research*: Sage publications.
- Strauss, A., & Corbin, J. (1998). *Basics of qualitative research techniques*.
- Suwankhong, D., & Liangputtong, P. (2015). Cultural insiders and research fieldwork: Case examples from cross-cultural research with Thai people. *International Journal of Qualitative Methods*, 14(5), 1609406915621404.
- Sæther, S. A., & Aspvik, N. P. (2015). Når mer øvelse ikke nødvendigvis gjør mester! . In S. A. Sæther & N. P. Aspvik (Eds.), *Trenerroller* (pp. 69-85). Bergen: Fagbokforl.
- Sæther, S. A., & Ingebrigtsen, J. E. (2009). *Fra fotballtalent til elitespiller? 16-åringers treningsvaner og spillerutvikling*. (978-82-7570-198-3). Retrieved from <https://samforsk.no/publikasjoner/fra-fotballtalent-til-elitespiller-16-aringers-treningsvaner-og-spillerutvikling>.
- Taioli, E. (2007). Use of permitted drugs in Italian professional soccer players. *British journal of sports medicine*, 41(7), 439-441.
- Thagaard, T. (2003). *Systematikk og innlevelse : en innføring i kvalitativ metode* (2. utg. ed.). Bergen: Fagbokforl.
- Theberge, N. (2008). "Just a Normal Bad Part of What I Do": Elite Athletes' Accounts of the Relationship between Health and Sport. *Sociology of sport journal*, 25, 206-222. doi:10.1123/ssj.25.2.206
- Tjora, A. H. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (3. utg. ed.). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Tranaeus, U., Johnson, U., Engstrom, B., Skillgate, E., & Werner, S. (2014). Psychological antecedents of overuse injuries in Swedish elite floorball players. *Athletic Insight*, 6(2), 155.

- Tscholl, P., Feddermann, N., Junge, A., & Dvorak, J. (2009). The use and abuse of painkillers in international soccer: data from 6 FIFA tournaments for female and youth players. *The American journal of sports medicine*, 37(2), 260-265.
- Tscholl, P. M., Vaso, M., Weber, A., & Dvorak, J. (2015). High prevalence of medication use in professional football tournaments including the World Cups between 2002 and 2014: a narrative review with a focus on NSAIDs. *British journal of sports medicine*, 49(9), 580-582.
- Van Teijlingen, E., & Hundley, V. (2002). The importance of pilot studies. *Nursing Standard (through 2013)*, 16(40), 33.
- van Wilgen, C. P., & Verhagen, E. A. (2012). A qualitative study on overuse injuries: the beliefs of athletes and coaches. *J Sci Med Sport*, 15(2), 116-121. doi:10.1016/j.jsams.2011.11.253
- Vassenden, A. (2018). Produktive anomalier: Teoriutvikling i empirisk sosiologi. *Norsk sosiologisk tidsskrift*, 2(2), 145-163.
- Visentin, P., & Shan, G. (2004). An innovative approach to understand overuse injuries: biomechanical modeling as a platform to integrate information obtained from various analytic tools. *Medical Problems of Performing Artists*, 19(2), 90-96.
- Wasytkiw, L., & Clair, J. (2016). Help Seeking in Men: When Masculinity and Self-Compassion Collide. *Psychology of Men & Masculinity*, 19. doi:10.1037/men0000086
- Weinberg, R., Vernau, D., & Horn, T. (2013). Playing through pain and injury: psychosocial considerations. *Journal of Clinical Sport Psychology*, 7(1).
- Wiese-Bjornstal, D. (2009). Sport Injury and College Athlete Health across the Lifespan. *Journal of Intercollegiate Sport*, 2, 64-80. doi:10.1123/jis.2.1.64
- Willcocks, L. P. (2006). Michel Foucault in the social study of ICTs: Critique and reappraisal. *Social science computer review*, 24(3), 274-295.
- Wyer, R. S., Chiu, C.-y., & Hong, Y.-y. (2009). *Understanding culture: Theory, research, and application*: Psychology Press.
- Young, K. (2004). Sporting bodies, damaged selves: sociological studies of sports-related injury (Research in the sociology of sport: Volume 2).
- Young, K. (2013). *Sport, violence and society*: Routledge.
- Aakvaag, G. C. (2008). *Moderne sosiologisk teori*. Oslo: Abstrakt forl.

Vedlegg

Vedlegg 1: Intervjuguide

Vedlegg 2: Underkategorier etter empirinær koding

Vedlegg 3: Hovedkategorier med større underkategorier

Vedlegg 4: Etisk godkjenning fra Norsk senter for forskningsdata (NSD)

Vedlegg 5: Samtykkeskriv

Vedlegg 1: Intervjuguide

Intervjuguide

Risikokultur i toppfotballkonteksten

Før intervju

- Ta kontakt med informant dagen før intervjuet for å forsikre meg om at det ikke har oppstått noe uforutsett som hindrer gjennomføring av intervju.

Introduksjon

- Jeg som forsker introduserer meg selv – bakgrunn og rolle
- Jeg som forsker introduserer forskningen og gir et kort innblikk i hvilke typer spørsmål som vil bli spurt i løpet av intervjuet.
- Spør om informanten har noen spørsmål.
- Starter lydopptak (informere informanten om at lydopptak har startet).

Om informanten – bakgrunn

- Kan du fortelle litt om deg selv som fotballspiller?
- Hva betyr idretten for deg i dag?

Risikokultur i toppfotballkonteksten – overordnet tema

Forventninger/holdninger

- Hva mener du skal til for å bli best i fotball?
- Hvilke kvaliteter tror du trenerne i akademiet ser etter?
- Hva tror du skjer dersom man ikke innfrir forventningene eller ikke har disse kvalitetene?
- Som spiller i SalMar akademiet blir det jo en del trening. Hvordan opplever du den store treningsmengden?
 - Reguleres treningsmengden av klubben når man kjenner på noe? På hvilken måte?
- Hvordan er din opplevelse av å kombinere treningsmengden sammen med andre aspekter av livet? For eksempel skole/utdanning, jobb, familie etc.
 - Hva er den største utfordringen?

Normalisering av smerte

- Har det hendt at du har følt på noen form for smerter, men likevel valgt å dra på trening?
 - Men hva er smerter for deg?

- Hvorfor/hvorfor ikke valgte du å dra/ikke dra på trening?
 - Har det alltid vært slik for deg?
 - Hvor føler du grensen går for om du kan delta på trening eller ikke?
 - Hvordan føler du det har vært mottatt når du ikke har deltatt på trening på grunn av smerter?
 - Hva mener du man bør akseptere når det kommer til smerter og det å delta på treningsfeltet?
 - Syns du det er noen som tåler litt for lite? Fortell?
 - Syns du det er noen som tåler litt for mye? Fortell?
 - Har du brukt noen former for smertestillende for å kunne delta på trening/kamper? Hvorfor?
 - Gjorde du det på eget initiativ eller var det oppfordret av andre? Hvem?
- Tenker du ulikt når det kommer treninger og kamper?
 - Er det en forskjell når det kommer til hvilke typer treninger/kamper det er snakk om?
 - Er det en forskjell når det kommer til når i sesongen man er, eksempelvis pre-season, høysesong?
 - Hva er vanskeligst å vurdere?
- Det å dra på trening med smerter, vil du si at dette er vanlig blant unge talentfulle fotballspillere?
- Tenker du noen gang på konsekvensen av dette? Hva kan konsekvensen være?
- Hvilket forhold hadde du til det å trene med smerter før du kom til akademiet?

Kommunikasjon

- Når du har følt på smerte, er dette noe du snakker med noen om?
 - Hvorfor/hvorfor ikke?
- Er smerter noe du prøver å skjule?
 - Hvorfor/hvorfor ikke?
- Føler du at trenerapparatet/klubben ved et eller annet tilfelle har oppfordret deg til å spille, selv om du har hatt smerter/ubehag?
- Kan man snakke åpent om smerter med trenerapparatet/klubben?
 - Hvorfor/hvorfor ikke?
- Når du har følt på smerte, er dette noe du snakker med andre lagkamerater om?
 - Hvorfor/hvorfor ikke?
- Føler du at lagkamerater ved et eller annet tilfelle har oppfordret deg til å spille, selv om du har hatt smerter?
- Kan man snakke åpent om smerter med andre lagkamerater?
 - Hvorfor/hvorfor ikke?
- Har det alltid vært slik for deg?
 - Hvordan er din opplevelse av det å kommunisere at man har smerter i denne klubben kontra andre klubber du har vært i?
- Hvilke forventninger hadde du før du ble akademispiller?
- Er du bekymret for å skille deg ut på noen som helst måte? Hvorfor?
- Har du noen gang vært uenig i noen av avgjørelsene til trenerapparatet?
 - Hvorfor og hva gjorde du? Hvorfor sa du ikke ifra?

Belastningsskader

- Har du opplevd en form for belastningsskade?
- Ser du en sammenheng mellom dette og det vi har pratet om?
- Har denne erfaringen påvirket deg som utøver på en eller annen måte?

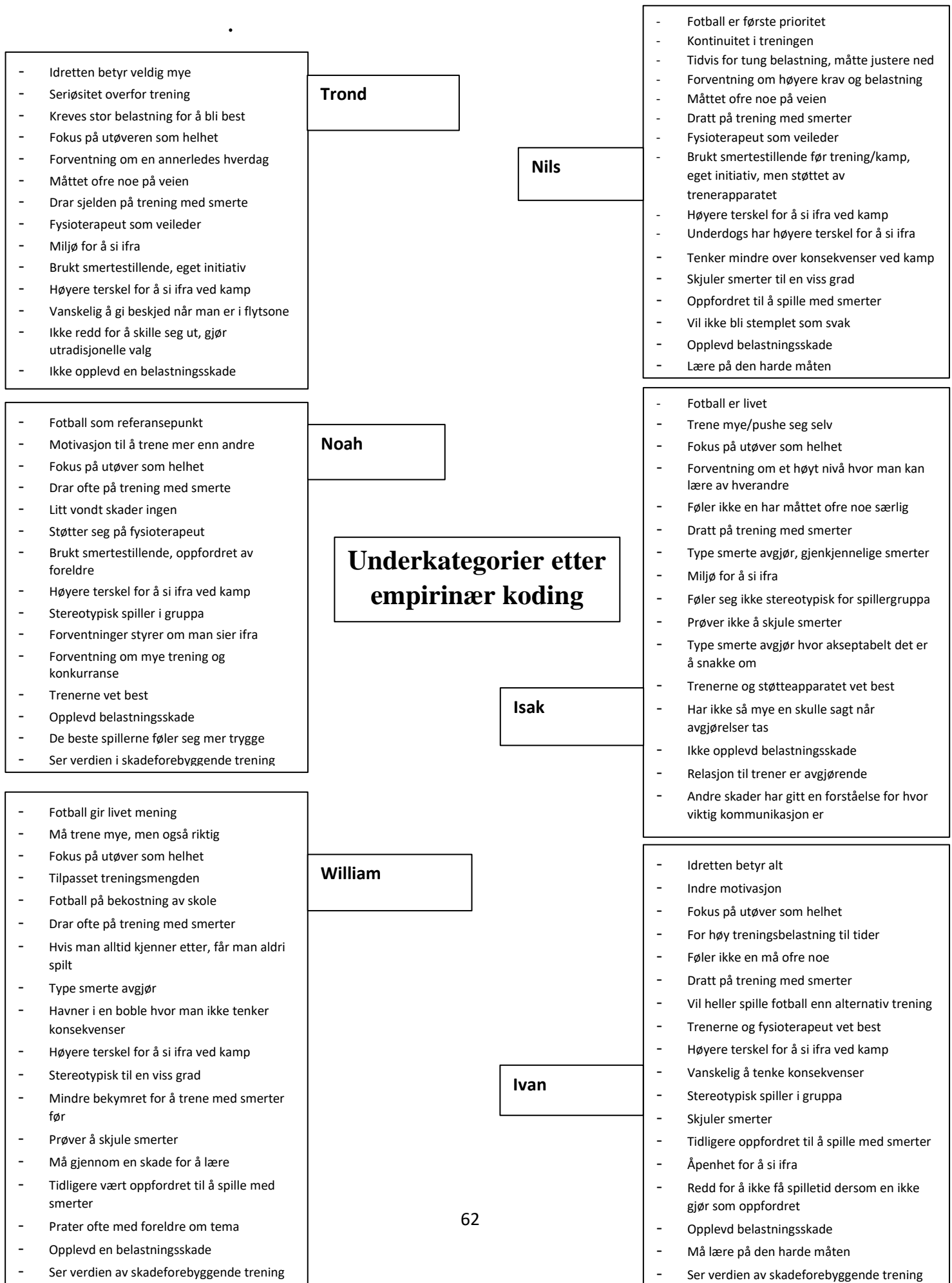
Avrundning

- Har du noen andre opplevelser eller erfaringer tilknyttet temaet du har lyst å fortelle om?
- Eventuelt andre kommentarer?
- Har du noen flere spørsmål eller var det noe som var uklart gjennom intervjuet?

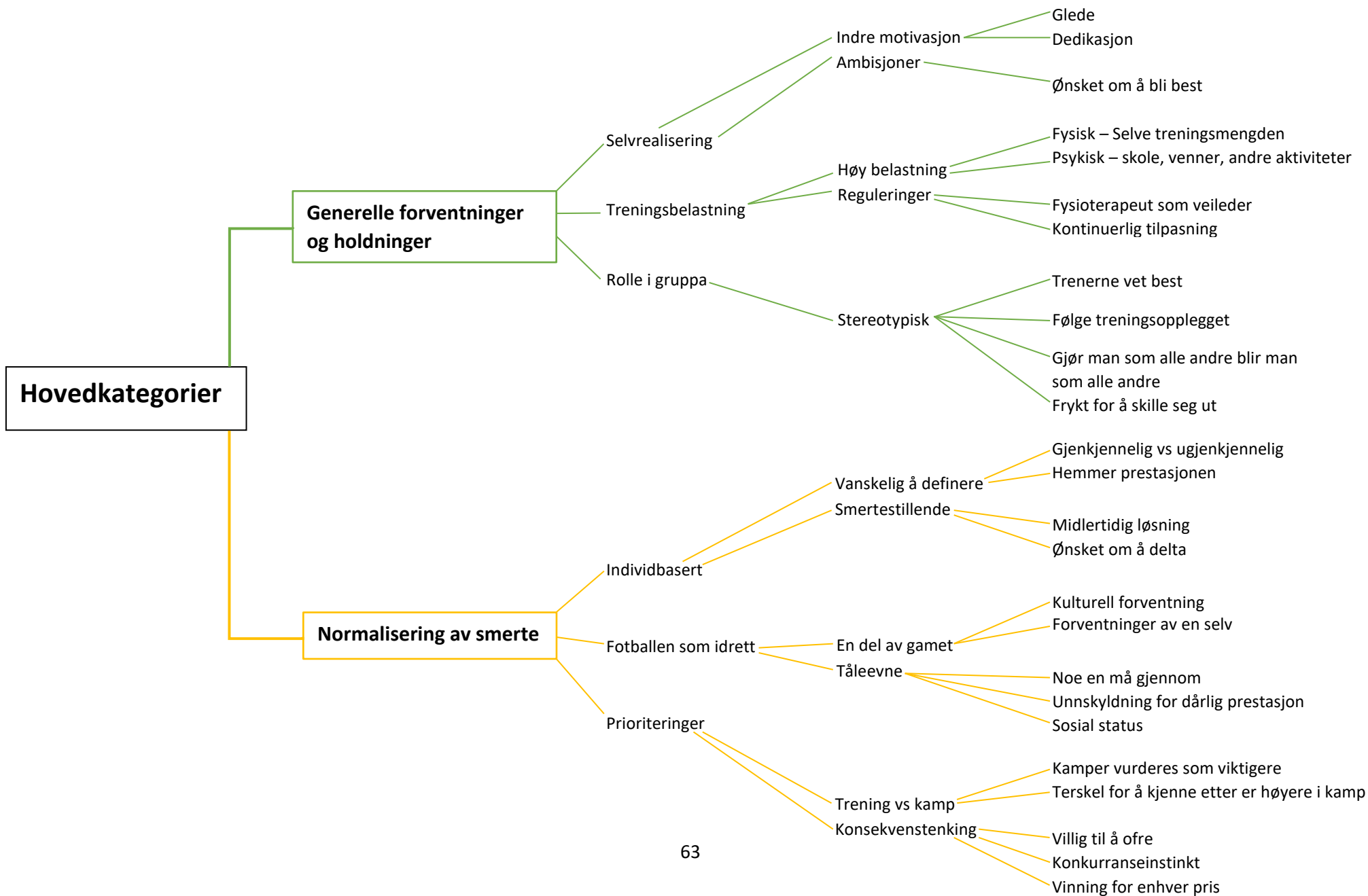
Avslutning

- Forklare neste trinn i forskningsprosessen angående transkripsjon. Opplyser om at vedkommende vil få en kopi av transkripsjon om ønskelig for å kunne godkjenne.
- Minne på informant om hvordan vedkommende kan få kontakt med meg dersom en skulle ha noen spørsmål eller ønske å legge til noe.
- Takke informant for at vedkommende tok seg tid til intervjuet og informere om at en vil bli tilbudt sluttproduktet når forskningsprosessen er ferdig rundt juni/juli 2022.

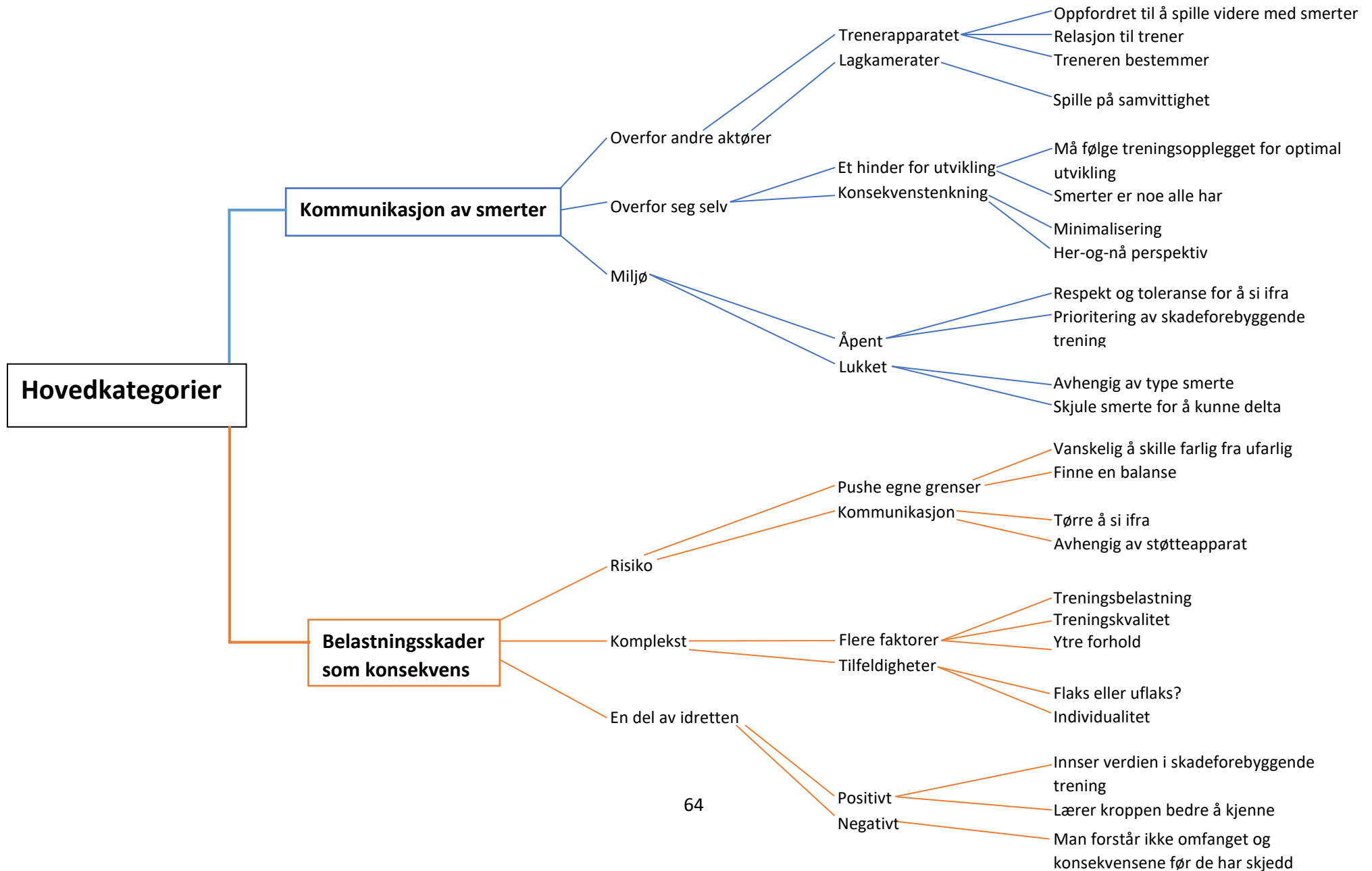
Vedlegg 2: Underkategorier etter empirinær koding

Vedlegg 3: Hovedkategorier med større underkategorier

Vedlegg 3 forts.: Hovedkategorier med større underkategorier

Vedlegg 4: Etisk godkjenning fra Norsk senter for forskningsdata

10.02.2022 – Vurdert

Det er vår vurdering at behandlingen vil være i samsvar med personvernlovgivningen, så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet 10.02.2022 med vedlegg. Behandlingen kan starte.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle alminnelige personopplysninger, og særlige kategorier av personopplysninger om helseopplysninger frem til 07.06.2022.

LOVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 nr. 11 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse, som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake.

For alminnelige personopplysninger vil lovlig grunnlag for behandlingen være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 a.

For særlige kategorier av personopplysninger vil lovlig grunnlag for behandlingen være den registrertes uttrykkelige samtykke, jf. personvernforordningen art. 9 nr. 2 bokstav a, jf. personopplysningsloven § 10, jf. § 9 (2).

PERSONVERNPRINSIPPER

Vi vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen:

- om lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke viderebehandles til nye uforenlige formål
- dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet
- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet.

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

Vi vurderer at informasjonen om behandlingen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18) og dataportabilitet (art. 20).

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

Vi legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32).

Ved bruk av databehandler (spørreskjemaleleverandør, skylagring eller videosamtale) må behandlingen oppfylle kravene til bruk av databehandler, jf. art 28 og 29. Bruk leverandører som din institusjon har avtale med.

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må prosjektansvarlig følge interne retningslinjer/rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til oss ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilken type endringer det er nødvendig å melde: <https://www.nsd.no/personverntjenester/fylle-ut-meldeskjema-for-personopplysninger/melde-endringer-i-meldeskjema> Du må vente på svar fra oss før endringen gjennomføres.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

Vi vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Kontaktperson: Sturla Herfindal

Lykke til med prosjektet!

Vedlegg 5: Informasjonsskriv

Vil du delta i forskningsprosjektet «Risikokultur i toppfotballkonteksten»

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å utforske risikokulturen i toppfotballkonteksten. Utvalget og fokuset vil være knyttet til unge satsende fotballspillere. Temaer som normalisering av smerte, og kommunikasjon omkring dette vil stå sentralt. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Forskningsprosjektet er min masteroppgave som inngår i studiet *Lektorutdanning i kroppsøving og idrett* ved NTNU – Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet. Formålet er å undersøke og utforske risikokulturen blant unge satsende fotballspillere og ulike psykososiale faktorer tilknyttet dette. Dine begrunnelser, erfaring og innspill knyttet til dette vil kunne gi verdifull kunnskap om tematikken og hvordan unge fotballspillere opplever, føler og erfarer, og hvilke utfordringer utøverne står overfor.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Institutt for sosiologi og statsvitenskap ved Norges Tekniske og Naturvitenskapelige Universitet er ansvarlig for forskningsprosjektet. Prosjektet veiledes av Nils Petter Aspvik ved Institutt for lærerutdanning, Norges Tekniske og Naturvitenskapelige Universitet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Jeg har tatt kontakt med trenerne i klubben din og forhørt meg om at det er i orden at du som ung, satsende fotballspiller kan delta i mitt prosjekt.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det at du gjennomfører et intervju. Det vil ta deg ca. 30-45 minutter. Intervjuet vil inneholde spørsmål knyttet til din deltakelse i idretten, dine tanker, erfaringer og meninger tilknyttet toppidrettskulturen og din opplevelse av smerter og

kommunikasjon. Opplysningene vil registreres gjennom lydopptak. Lydopptaket vil anonymiseres og slettes ved prosjektslutt.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Kun jeg og min veileder vil ha tilgang til informasjonen ved behandlingsansvarlig institusjon.

Data som kan avsløre hvem du er vil bli anonymisert i transkriberingen. Lydopptaket vil til det er slettet bevares på forskningsserver. Deltakere vil ikke kunne gjenkjennes.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres når prosjektet avsluttes/oppgaven er godkjent, noe som etter planen er 7. juni 2022. Personopplysninger og lydopptak blir slettet ved prosjektslutt.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om deg
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- André Maribu (student) andre.maribu@gmail.com eller
- Nils Petter Aspvik (veileder) nils.petter.aspvik@ntnu.no

Vårt personvernombud: Thomas Helgesen thomas.helgesen@ntnu.no

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig
(Forsker/veileder)

Eventuelt student

Nils Petter Aspvik

André Maribu

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet *Risikokultur i toppidrettskonteksten* og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet. NB: For deltakere under 16 år kreves det også underskrift og godkjent samtykke av en foresatt.

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

